

**МІЖНАРОДНІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ІНТЕРНЕТ-
КОНФЕРЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ**

www.economy-confer.com.ua

Світ економічної науки

Випуск 3

*Збірник тез доповідей
міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції*

27 квітня 2018 р.

Тернопіль
2018

"Світ економічної науки. Випуск 3": матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції економічного спрямування. - Тернопіль, 2018. – 79 с.

УДК 330 (063)
ББК 65я431

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей економічної наукової інтернет-конференції «Світ економічної науки. Випуск 3», які оприлюднені на інтернет-сторінці www.economy-confer.com.ua

Наші збірники матеріалів науково-практичних інтернет-конференцій включаються до наукометричної бази даних "РІНЦ / RSCI".

Адреса оргкомітету:
46001, Україна, м. Тернопіль, а/с 71
тел. +380977547363
e-mail: economy-confer@ukr.net

Оргкомітет економічної наукової інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язковим.

ЗМІСТ

Економіка та підприємництво

Алієв Фарід Мамед Огли ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЯВЛЕННЯ ТА
ОЦІНКИ РІВНЯ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ
ПОТОКАМИ.....7

Довгопола Анастасія Дмитрівна, Новікова Олександра Іванівна
НАЙБІЛЬШ ВДАЛІ РЕОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ АТ.....10

Довгопола Анастасія Дмитрівна, Новікова Олександра Іванівна
КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА ЯК НЕОБХІДНІСТЬ В
СУЧАСНИХ УМОВАХ.....14

Коломієць Оксана Петрівна УПРАВЛІННЯ РИНКОМ
МОЛОКОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ НА ЗАСАДАХ
ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА.....18

Машлій Галина Богданівна, Мацієвська Ілона Володимирівна
НАПРЯМИ РОЗВИТКУ Ф'ЮЧЕРСНОГО РИНКУ В
УКРАЇНІ.....21

Менеджмент. Маркетинг

Берлоус Марія Володимирівна ВИДИ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ЯК ШЛЯХ
ОПТИМІЗАЦІЇ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ
НГК.....24

Галайдіда Ольга Василівна EVENT-МАРКЕТИНГ – ДІЄВИЙ
ІНСТРУМЕНТ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ
ОСВІТИ.....27

Кулініч Тетяна Володимирівна, Тимчина Юрій Андрійович
**КОНКУРЕНТНІ СТРАТЕГІЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ
ПІДПРИЄМСТВ - ВИРОБНИКІВ ХЛІБА ТА ХЛІБО-БУЛОЧНИХ
ВИРОБІВ.....30**

Пермінова Світлана Олександрівна
**МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО
ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ
СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....36**

Стойкова Єлизавета Сергіївна, Сидорко Наталя Леонідівна
**ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ DIGITAL-
МАРКЕТИНГУ.....39**

Облік, статистика і аудит

Колісник Юлія Сергіївна
**БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ
З ПЕРСОНАЛОМ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВА.....41**

Економічний аналіз.

Економіко-математичне моделювання

Сирит Вікторія Святославівна, Чухліб Алла Василівна
**ТЕОРЕТИЧНІ
АСПЕКТИ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР.....45**

Банківська справа.

Фінанси, грошовий обіг та кредит

Бодня Дмитро Андрійович
**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ ЯК ОДНА З УМОВ МІНІМІЗАЦІЇ
РИЗИКІВ НА РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ.....47**

Дем'яник Олександр Миколайович **МІЖНАРОДНИЙ РИНОК
ГРОШОВИХ ПЕРЕКАЗІВ.....50**

Податкова система. Бюджетна система.
Правові відносини в економічній системі

Бойко Олена Олександрівна **ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ
СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ.....53**

Довгопола Анастасія Дмитрівна **ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВИДАТКІВ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я ЗА РАХУНОК
СУБВЕНЦІЙ.....55**

*Кулініч Анастасія Вікторівна, Савва Ольга Олегівна, Качула Світлана
Валентинівна* **РОЛЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У СТРУКТУРІ
БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....60**

Інвестиційно-інноваційні процеси в економіці

Спасский Игорь Дмитриевич **ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЭКОНОМИКИ С
ПОЗИЦИИ ОБЩЕЙ ТЕОРИИ СИСТЕМ И НЕЧЕТКОЙ ЛОГИКИ.
ОБОСНОВАНИЕ ГЕТЕРОГЕННОГО
РЕГУЛИРОВАНИЯ.....63**

Світова економіка та міжнародні відносини

Нифталиева Айшан Ильхам кызы **ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ
РЕСПУБЛИКИ АЗЕРБАЙДЖАН.....71**

***Mykola Makhnenko* POLITICS AND ECONOMY AS THE SENSORES
OF MANAGEMENT OF DEVELOPMENT OF THE STATE.....74**

***Tetiana Kyrychenko* THE IMPACT OF INNOVATIVE EDUCATION TO
COUNTRY ECONOMIC DEVELOPMENT.....78**

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЯВЛЕННЯ ТА ОЦІНКИ РІВНЯ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ ПОТОКАМИ

Алієв Фарід Мамед Огли

*здобувач, Харківський національний аграрний університет
ім. В.В. Докучаєва*

Функціонування аграрного сектору в умовах ринкової економіки при обмеженому доході підприємств з виробництва продукції сільського господарства та малоуправляемому ринку, підвищити рентабельність можливо за рахунок зниження собівартості продукції. У сільському господарстві, як і в переважній більшості галузей, основною метою залишається досягнення найменшої виробничої собівартості одиниці продукції. Основні можливості по зниженню собівартості як постачання, так і виробництва та розподілу лежать в сфері управління рухом матеріальних та супутніх потоків. Зазначені резерви значні, оскільки, управління матеріальними потоками займає 40-70% [1] загальних виробничих витрат сільськогосподарських підприємств.

Для підвищення ефективності управління матеріальними потоками аграрного сектору потрібно мати вдало підібрану концепцію управління кожного суб'єкта господарювання. Але дану концепцію неможливу реалізувати без виявлення та оцінки рівня управління матеріальними потоками. Таким чином, організованість та відмінність внутрішньологічних аспектів сприяє не тільки виконанню функціонуючими суб'єктами стратегічних завдань, але й фактично головним елементом їх конкурентоспроможності.

Оцінка сучасного стану основних складових матеріальних потоків регіону, спрямована на встановлення і вивчення ознак, оцінку внутрішнього стану управління матеріальними потоками і виявлення проблем ефективного функціонування і розвитку системи управління, а також формування шляхів їх вирішення [2].

Оцінка сучасного стану основних складових матеріальних потоків регіону, спрямована на встановлення і вивчення ознак, оцінку внутрішнього стану управління матеріальними потоками і виявлення

проблем ефективного функціонування і розвитку системи управління, а також формування шляхів їх вирішення [2].

Проведений аналіз і оцінка дозволить виявити проблеми, зумовлені структурою логістичної системи, як основи матеріальних потоків, особливостями зовнішнього середовища і характером взаємодії з внутрішнім середовищем. Аналіз є першою стадією дослідження матеріальних потоків які виникають в аграрному середовищі і дозволяє зіставити і вибрати ефективні рішення розвитку системи управління матеріальними потоками, виявити причини збоїв в управлінні і умови їх усунення.

Проведення аналізу повинно базуватися на потоках в загальному вигляді, який має дві основні ознаки: по-перше, він повинен припускати рух, а по-друге, мати предмет руху. В силу цих причин транспортний і вантажний потік є не тільки фактором, що впливає на матеріальний потік, а й невід'ємною його частиною і також повинен бути оцінений.

Таким чином для комплексного аналізу матеріальних потоків в аграрному секторі потрібно вирішити наступні завдання:

- провести аналіз предмету руху матеріальних потоків;
- провести аналіз транспортного і вантажного потоків.

Даний аналіз дозволяє вирішити наступний комплекс питань:

- встановити стан системи управління матеріальними потоками;
- виділити залежність ефективності логістичної системи від якісно-кількісного складу її елементів і структури, а також стану середовища, в якому функціонує підприємство;
- систематизувати причини порушення в системі управління матеріальними потоками.

Основними критеріями оцінки ефективного управління в цілому як і матеріальними потоками виступають множинні показники, що характеризують результативність операційних систем або підсистем. Найбільш поширеними вважаються наступні показники: економічні та комплексні.

Економічні показники ефективності та найбільш поширені і активно використовуються. Але весь результат діяльності зводити тільки до економічних показників було б занадто спрощено. В сучасних умовах краще використовувати комплексні показники.

Формуванню ефективного управління матеріальними потоками повинно базуватися на основному потоці який має високий потенціал для розвитку підприємницької діяльності. Ми пропонуємо наступну методику оцінки управління матеріальними потоками регіону для подальшої організації його руху.

Нами була сформована наступна система показників, що дозволяє визначити рівень управління матеріальними потоками:

– первинні показники – виробництво продукції т, прибуток (збиток), грн. на 1ц продукції, повна собівартість 1 ц., грн., ціна реалізації з 1 ц., грн. рівень рентабельності, %;

– вторинні – індекс матеріального потоку, індекс економічної ефективності як сукупність індексів від реалізації продукції.

Вторинні показники виступають кінцевими показниками для визначення рівня управління матеріальними потоками.

Для подальшого аналізу використано комплексну (інтегральну) оцінку за вторинними показниками. Складність такої оцінки полягає в тому, що самі показники роботи підприємств найчастіше виявляються досить суперечливими.

У цьому зв'язку для всебічної оцінки управління матеріальними потоками первинні показники в процесі аналізу об'єднуються в один інтегральний показник.

Нами було проведено практичне застосування даної методики оцінки рівня управління матеріальними потоками на прикладі Харківської області. Під час дослідження було встановлено, що чотири райони області в 2016 році за рівнем управління матеріальним потоком мають неефективний стан, це Близнюківський, Первомайський, Зміївський та Богодухівський райони, 22 райони мають малоефективне управління і лише Чугуївський район знаходиться на ефективному рівні. Таким чином, постає питання щодо визначення причини та пошуку шляхів удосконалення системи управління матеріальними потоками. Для цього, було структуровано та проаналізовано основні складові оцінки рівня управління матеріальними потоками трьох неефективних районів та проведено порівняння з ефективним районом.

Дане порівняння дозволило зробити висновок, що основною причиною зниження рівня матеріальних потоків в неефективних районах стала собівартість продукції, яка призвела до збільшення ціни на яку

рівною мірою впливають витрати [3], і яка в свою чергу впливає на кількість матеріального потоку, тобто ціна впливає на величину попиту і пропозиції, її рух змінює як обсяги попиту, так і обсяги пропозиції, тобто попит і пропозиція виступають як функція ціни.

Таким чином, запропонована методика дозволяє узагальнено оцінити та порівняти рівень розвитку системи та визначитися з ефективною та неефективною позицією. Та дозволяє не тільки визначити ефективність, але і точно встановити, що саме сприяє зниженню позиції в рейтингу і які комплексні заходи потрібно використати для покращення ситуації та підвищення ефективності.

Список використаних джерел:

1. Долгов А.П. Тенденции в динамике и структуре логистических издержек национальной экономики США / А.П. Долгов // Сб. докл. V междунар. науч.- практ. конф. – Киев: НАУ. – 2007. – С. 69 - 74.
2. Диагностика материальных потоков. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:http://club-energy.ru/f15_1.php.
3. Теория цены А. Маршалла. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://economics.studio/ekonomicheskaya-teoriya/teoriya-tsenyi-marshalla-ravnovesnaya-tsena-86785.html>.

Науковий керівник: Ульяновченко Олександр Вікторович, доктор економічних наук, професор, член кореспондент НААН України

НАЙБІЛЬШ ВДАЛІ РЕОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ АТ

Довгопола Анастасія Дмитрівна

студентка, Університет митної справи та фінансів

Новікова Олександра Іванівна

студентка, Університет митної справи та фінансів

Останніми роками акціонерна форма господарювання набуває все динамічніший розвиток в нашій державі. Зростання кількості акціонерів, необхідність захисту їх інтересів потребують від науковців підвищеної

уваги щодо дослідження питань діяльності вітчизняного ринку акціонерних товариств, оцінки стану та динаміки ефективності їх фінансово-господарської діяльності, доцільності та ефективності проведення емісійної та дивідендної політики, а також системи управління прибутком та акціонерним капіталом, здійснення фінансових операцій із цінними паперами на фондовому ринку тощо.

Незважаючи на відсутність визначення поняття «реорганізація», воно є достатньо розробленим на теоретичному рівні. У вітчизняній літературі під реорганізацією найчастіше розуміється припинення юридичної особи з переходом прав і обов'язків у порядку правонаступництва [2].

В сучасних умовах акціонерна форма підприємництва виступає могутнім засобом побудови господарської системи, що базується на недержавних формах суспільної відповідальності. При цьому широке освоєння акціонерних форм сприяє затвердженню дійсно справедливого характеру привласнення засобів і результатів виробництва, а саме долається відчуженість від власності безпосередніх працівників підприємств. Відповідно, акціонерне товариство виконує особливу функцію в економіці країни, змістова сутність якої зводиться до оновлення економічної системи, створення інноваційного середовища, що спричиняє руйнацію традиційних структур і відкриття шляху до перетворень, і зрештою стає тією силою, що прискорює рух економіки по шляху ефективності, раціоналізації і постійного оновлення [1, с. 112-117].

З акціонерного товариства може виділитися лише акціонерне товариство. Наглядова рада акціонерного товариства, з якого здійснюється виділ, виносить на затвердження загальних зборів акціонерів питання про виділ, порядок і умови виділу, створення нового товариства (товариств), конвертацію частини акцій товариства, з якого здійснюється виділ, в акції створюваного товариства (розподіл акцій створюваного товариства серед акціонерів товариства, з якого здійснюється виділ, та/або придбання акцій створюваного товариства самим товариством, з якого здійснюється виділ) і порядок такої конвертації (розподілу та/або придбання), затвердження розподільного балансу [5, с. 18-22].

На нашу думку, доцільно розглянути структурну динаміку зміни кількості та форм власності акціонерних товариств для ідентифікації

причин їх змін. на рис. 1 наведено динаміку АТ в Україні за 2013–2016 рр. у цілому та за їх типами.

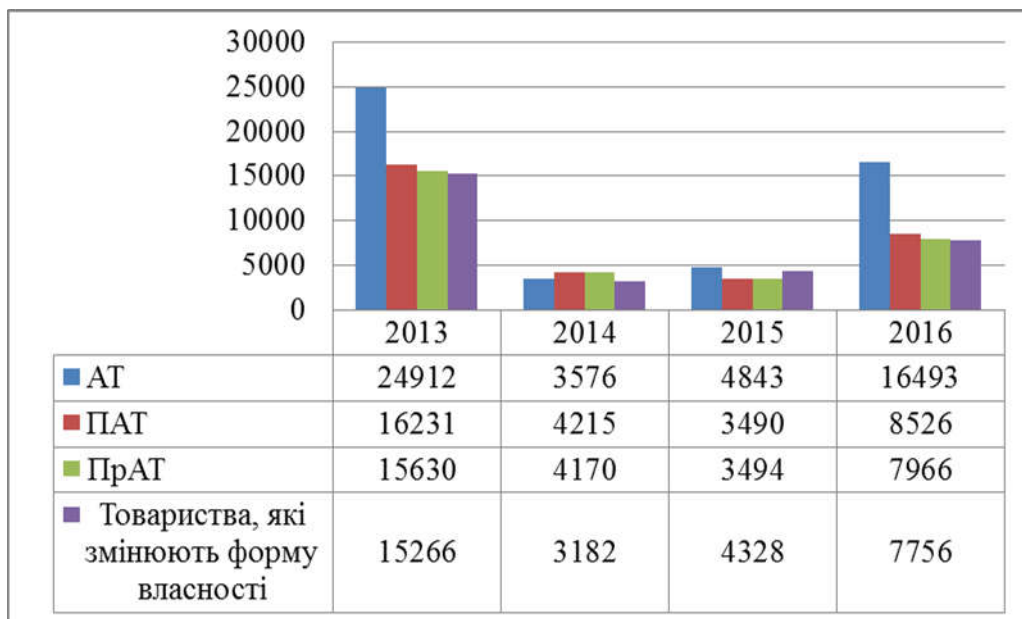

Рис. 1 - Динаміка акціонерних товариств в Україні за 2013–2016 рр.

[3]

На основі даних рис. 1 можна визначити, що акціонерні товариства в Україні включають публічні акціонерні товариства (далі – ПАТ), приватні акціонерні товариства (далі – ПрАТ) та товариства, що змінюють форму власності. з 2013 по 2016 р. загальна кількість АТ зменшилася на 9 646 од. (38,72%), з 24 912 до 15 266 за рахунок зменшення ПАТ на 364 од. (11%), ПрАТ на 515 од. (10,63%) та товариств, що змінюють свою форму власності (з ВАТ та ЗАТ) на 8 737 од. (47%) [3].

Прикладом успішного проведення реорганізації українських АТ є ЗАТ «Нова Рекордс», ТОВ «Київ Євростар», корпорацію «Індустріальний Союз Донбасу», в яку увійшли ВАТ «Алчевський металургійний комбінат», ВАТ «Дніпровський металургійний комбінат ім. Держинського», ВАТ «Дніпропетровський трубний завод».

Найчастіше це реорганізація в товариства з обмеженою відповідальністю, що підтверджується статистикою. загальна кількість товариств з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ) збільшилася на 6 372 од. за період 2013–2015 рр. Даний перехід пояснюється перевагами ТОВ над АТ, до яких можна віднести мінімальний розмір СК: АТ – 1 250

мінімальних заробітних плат, тоді як розмір статутного капіталу ТОВ не обмежуються.

Прикладом вдалої реорганізації АТ є ПАТ «Київстар», акціонери компанії "Київстар" прийняли рішення про зменшення статутного капіталу компанії на 26,19%, або на 232,356 млн. гривень до 654,763 млн. гривень.

Рішення про зменшення статутного капіталу "Київстару" шляхом анулювання простих іменних акцій, що належать АТ "Київстар", в кількості 4 647,127 тисяч штук, номінальною вартістю 50 гривень на загальну суму 232 356,35 тисяч гривень прийнято 6 листопада 2015 року у зв'язку з вимогами Закону "Про акціонерні товариства" щодо анулювання викуплених "Київстаром" власних акцій.

"Київстар" став власником власних акцій в кількості 4 647,127 тисяч штук в результаті здійснення реорганізації ЗАТ "Київстар GSM" (колишня назва АТ "Київстар") шляхом приєднання товариства з обмеженою відповідальністю "Сторм" до ЗАТ "Київстар GSM" в жовтні 2010 року [4].

2016 рік оператор мобільного зв'язку компанія "Київстар" закінчила з прибутком до вирахування податків, відсотків і амортизації (ЕВІТДА) 5,526 млрд. гривень, скоротивши чистий операційний дохід у порівнянні з 2015 роком на 4,97%, або на 0,64 млрд. гривень до 12,231 млрд. гривень [4].

Таким чином, на сьогоднішній день в умовах соціально-економічних потрясінь актуальним є пошук шляхів вдосконалення корпоративної форми господарювання, адже акціонерні товариства займають важливу роль в економіці кожної держави. До таких напрямів можемо віднести: удосконалення чинної нормативно-правової бази щодо діяльності акціонерних товариств, запобігання монополізації на ринку та створення чесних та відкритих умов для розвитку добросовісної конкуренції, покращення інвестиційного клімату в державі та розвиток інвестиційної інфраструктури, вдосконалення механізмів корпоративного управління, захисту прав акціонерів, забезпечення прав інвесторів-власників акцій.

Список використаних джерел:

1. Білик О. А. Акціонерні товариства: сутність, становлення та проблеми розвитку / О. А. Білик // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – № 8. – С. 112–117.
2. Клементьєва О.Ю. Становлення акціонерних

товариств як найбільш розвинутої форми підприємницької діяльності та їх розвиток в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2015/120.pdf. 3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 4. Офіційний сайт ПАТ «Київстар» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kyivstar.ua>. 5. Петруня Ю. Є. Формування та відтворення акціонерного капіталу: механізми управління та суперечності / Ю.Є. Петруня // Академічний огляд. – 2015. – № 1. – С. 18–22.

Науковий керівник: Туболець Ірина Іванівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання та страхування, Університет митної справи та фінансів

КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА ЯК НЕОБХІДНІСТЬ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Довгопола Анастасія Дмитрівна

студентка, Університет митної справи та фінансів

Новікова Олександра Іванівна

студентка, Університет митної справи та фінансів

В сучасних економічних умовах кредит розглядається як реальне джерело фінансового забезпечення господарської діяльності реального сектора економіки. Використання кредиту дає можливість підприємству як розширити або зберегти обсяги своєї діяльності, так і погіршити його фінансовий стан, зробити фінансово залежним і менш ліквідним. Питання вибору між власними і позиковими засобами стоятиме завжди, однак, з урахуванням економічних трансформацій фінансових відносин значимість факторів в такому виборі буде змінюватися від стимулюючих до стримуючим.

Метою роботи є кредитування підприємств (на прикладі агрохолдингів) в сучасних умовах.

Кредитування, як форма фінансового забезпечення полягає у тимчасовому використанні позичених ресурсів. Якщо самофінансування –

це вихідна форма фінансового забезпечення, то кредитування в умовах ринкової економіки є головною, провідною формою [1, с. 14-16].

Кредитування базується на принципах тимчасового користування, своєчасного повернення, цільового та ефективного використання, диференційованого підходу, довіри та винагороди, достатності, доступності та своєчасності.

Принцип тимчасового користування розуміємо як такий, що передбачає збереження права власності на позикову вартість, незалежно від її форми, за кредитором. Тоді як позичальник використовує кредитні ресурси лише протягом чітко визначеного періоду – тимчасово. Принцип своєчасного повернення теж пов'язаний зі строками, однак у даному випадку визначається конкретний момент повернення заборгованості [1, с. 14-16].

Принцип достатності показує – отримання такої суми кредитних ресурсів, яка найбільш оптимально забезпечить ефективність функціонування підприємства. Принцип доступності характеризує – отримання кредитних ресурсів на таких умовах, коли інтереси кредитора і позичальника взаємоузгоджуються найбільшою мірою [1, с. 14-16].

Принцип своєчасності пояснюється як – отримання кредитних ресурсів у період найбільш гострої потреби [2, с. 37-39].

Якщо звернути увагу на структурні зміни у позиченому капіталі, то можна помітити у 2011-2014 рр. характерну для усіх компаній тенденцію до підвищення частки довгострокових зобов'язань. За цей період три з п'яти компаній суттєво підвищили питому вагу довгострокових ресурсів у складі позиченого капіталу, у компаній «Мрія» та «МХП» вона залишалася доволі стабільною (табл. 1).

Таблиця 1

Структура позиченого капіталу вибіркової сукупності агрохолдингів
України у 2010-2016 рр., %

Показники		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Авангард	ДКП	20,48	71,4	59,84	50,14	70,84	20,94	18,45
	КПК	79,52	28,6	40,16	49,86	29,16	79,06	81,55
Агрофон	ДПК	9,18	12,62	79,58	80,05	75,02	58,34	58,13
	КПК	90,82	87,38	20,42	19,95	24,98	41,66	41,87
Мрія	ДПК	26,42	27,82	62,91	53,93	55,26	56,80	-
	КПК	73,58	72,18	37,09	46,07	44,74	43,20	-

Астарта	ДПК	56,93	47,47	48,65	55,34	41,35	43,26	36,84
	КПК	43,07	52,53	51,35	44,66	58,65	56,74	63,16
МХП	ДПК	55,62	73,17	69,79	63,62	78,38	68,23	73,2
	КПК	44,38	26,83	30,21	36,38	21,62	31,77	26,8

Джерело: [3]

Показники динаміки довгострокових зобов'язань компаній вибірки свідчать про існування кількох основних підходів до його формування:

– компанії «Миронівський хлібопродукт» та «Авангард» основну частину довгострокового позиченого капіталу мобілізували за рахунок емісії облігацій, використовуючи при цьому інші джерела позик. Обсяг зобов'язань за облігаціями компанії «МХП» у 2014 році становив 951,7 млн. дол. проти 246,9 млн. дол. у 2010 році. Це становило 79,9% обсягу довгострокового позиченого капіталу. У компанії «Авангард» питома вага зобов'язань за облігаціями у 2014 році склала 74,8%, в абсолютному вимірнику це склало 197,1 млн. дол. Поряд з цим, обидві компанії для залучення коштів використовували банківські позики, обсяги яких у 2016 році склали 70,5 млн. дол. в «Авангарду» та 269,1 млн. дол. у «МХП»;

– довгостроковий позичений капітал формується лише за рахунок емісії облігацій. Так, починаючи з 2013 року в компанії «Агротон» зобов'язання такого типу складають 100% довгострокового позиченого капіталу. При цьому, у 2015- 2016 рр. в абсолютному обсязі вони зменшились у 1,5 рази до 31,1 млн. дол. Натомість, зменшення обсягів зобов'язань такого типу в «Авангарду» в 2016 році порівняно з 2009 роком склало 2,2 рази до 318,8 млн. дол., в «Агротону» – у 2,6 рази до 22,4 млн. дол. [3].

Якщо оцінити внутрішню структуру короткострокових зобов'язань, то у трьох з п'яти компаній (за винятком «Мрії» і «Астарт») провідну роль у його складі відігравала кредиторська заборгованість. В абсолютному обсязі у компанії «МХП» у 2015 році в порівнянні з 2009 роком вона зросла у 4,6 рази до 411,3 млн. дол.; в «Агротону» – у 1,2 рази до 20,6 млн. дол.; в «Авангарду» зменшилась в 1,7 рази до 260,3 млн. дол. Натомість, в компанії «Астарта» не зважаючи на зростання в обсягах у 2,8 рази до 73,1 млн. євро, кредиторська заборгованість у 2016 році становила 47,4% короткострокових зобов'язань [3].

Таблиця 2

Складові короткострокового позиченого капіталу вибіркової сукупності агрохолдингів України у 2009-2016 рр., млн. дол.

Показники	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
«Авангард»								
Поточні зобов'язання	693,29	384,57	95,18	147,1	204,98	108,4	310,26	318,84
«Агротон»								
Поточні зобов'язання	59,33	63,24	19,38	12,29	12,07	16,3	22,23	22,42
«Мрія»								
Поточні зобов'язання	29,21	63,45	120,6	169,66	268,13	406,86	383,56	Н.д.
«Астарта»								
Поточні зобов'язання	97,41	48,63	75,43	135,26	138,7	189,13	162,46	153,99
«Миронівський хлібопродукт»								
Поточні зобов'язання	219,45	285,58	242,44	307,68	469,15	328,43	428,27	374,57

Примітки: 1 – враховуючи поточну частину довгострокових зобов'язань 2 – без урахування поточної частини довгострокових зобов'язань 3 – показники компанії «Мрія Агрохолдинг» станом на 31.03.2015 р. 4 – дані компанії «Астарта» у млн. євро

Втім, якщо прослідкувати природу кредиторської заборгованості вибірки компаній та її походження, то можна констатувати, що її основну частину складає заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями. Так, в «МХП» вона складає 39,0% сукупного обсягу, в «Астарти» – 71,3%, в «Авангарду» – 81,6%.

Наведені показники не можна вважати досить об'єктивними, оскільки, як показує досвід, в Україні підприємства навіть довгострокові кредити спрямовують на фінансування поточної діяльності. Це наслідок того, що банківська статистика до категорії довгострокових зараховує усі кредити, видані на термін більше року, тобто середньострокові позики, які підприємства використовують на потреби поточної діяльності, потрапляють до групи довгострокових кредитів [2, с. 37-39].

Таким чином, важливими перевагами залучення позикових ресурсів за допомогою емісії кредитних нот можна визначити такі: широке коло потенційних кредиторів; доволі ліберальні вимоги до розкриття інформації про емітента та його репутації як позичальника; можливість гнучкого управління запозиченнями за допомогою випуску додаткових траншів.

Список використаних джерел:

1. Булавинець О. В. Оцінка фінансових ризиків як передумова формування позиченого капіталу підприємств / О. В. Булавинець // Фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції (19–21 лютого 2015 р., м. Кременчук). – Кременчук: КрНУ ім. М. Остроградського, 2015. – С. 14-16.
2. Гула А. С. Удосконалення системи оцінки кредитоспроможності сільських підприємств / А. С. Гула // Економіка, менеджмент та аудит: сучасні проблеми та напрями розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 29–30 травня 2015 р.). – Львів: ЛЕФ, 2015. – Ч. 2. – С. 37–39 (0,18 друк. арк.).
3. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.

Науковий керівник: Фоміних Валентина Іванівна, старший викладач кафедри фінансів суб'єктів господарювання та страхування, Університет митної справи та фінансів

УПРАВЛІННЯ РИНКОМ МОЛОКОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ НА ЗАСАДАХ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

Коломієць Оксана Петрівна

*аспірант, Харківський національний аграрний університет
ім. В.В. Докучаєва*

Інтеграція України у світовий економічний простір в умовах сталого розвитку, укладання угоди про зону вільної торгівлі з країнами Європейського Союзу, а також всеохоплюючі світові кризи (екологічна та

економічна) створили суттєві виклики для українського сільського господарства і призвели до значних структурних змін у галузі, зокрема визначили питання щодо забезпечення якості, безпеки продуктів харчування, їх відповідності вимогам міжнародних стандартів.

Найнеобхіднішою умовою ефективного функціонування молокопродуктового підкомплексу є чітко сформована система організаційних та економічних взаємовідносин між виробниками молока та переробними підприємствами. Дуже важливим складником при формуванні взаємовідносин та ринку молока й молочних продуктів є попит, який визначається рівнем споживання молока та молокопродуктів. Споживання молокопродуктів в регіоні і Україні в цілому знижується. Експерти українського дискусійного клубу проаналізували офіційну статистику і повідомляють, що за результатами трьох кварталів 2017 р. споживання молока в Україні скоротилося на 5% [1].

Якщо не вжити заходів, то така тенденція призведе до нищівного стану як у молочному скотарстві, так і в молокопереробній промисловості, відродити які буде вкрай важко. Запобігти цьому може зростання на українському ринку закупівельної ціни на сире молоко [1]. Проте, при наявності сезонності виробництва молока, як сировини, його у літні місяці майже удвічі більше, ніж у зимовий період. І, якщо зафіксувати ціни на молоко, особливо в літній період, коли має місце інтенсивний процес переробки на сухе молоко, вершкове масло й сир, то значно зменшиться попит на молоко. Тому постає питання пошуку нових шляхів та підходів управління виробництвом та переробкою молока.

Одним із таких шляхів і вагомим показників розвитку ринку молочної продукції є експортно-імпортний потенціал. Станом на вересень 2017 р., кількість затверджених експортерів з України до ЄС зросла до 19 [2]. Проте, на жаль, Харківська область не увійшла до цього списку. Це означає, що жодне підприємство регіону не пройшло сертифікацію, щоб мати можливість експортувати молочну продукцію. Для отримання преференційного доступу на ринок ЄС необхідно підтвердити походження товару з України та отримати сертифікат EUR.1 (видається митницями безоплатно на кожну партію товару). Європейські замовники можуть також вимагати від виробника наявності сертифікату відповідності певному міжнародному стандарту безпечності харчових продуктів (зазначається у контракті), зокрема: ISO 22000, FSSC 22000, BRC, IFS. Ці

сертифікати не є обов'язковими для ввезення на територію ЄС, проте вони часто є необхідною умовою для реалізації продукції в ЄС [2].

Вирішенням даної проблеми може стати запровадження виробництва органічної продукції. Вважаємо за необхідне відмітити, що все більшої актуальності набирає питання органічного виробництва. Попит на натуральні, або органічні, фермерські продукти з'явився порівняно недавно, проте з кожним роком зростає. Особливого значення мають органіка молочної промисловості. В останні роки спостерігається тенденція активного наповнення внутрішнього ринку власною органічною продукцією за рахунок налагодження власної переробки органічної сировини [3]. В Україні діє дев'ять виробників фермерської органічної продукції молочного напрямку [4]. У досліджуваному регіоні не функціонує господарств з виробництва органічної продукції молочного скотарства. Тому, дослідження потенціал розвитку ринку органічної продукції молокопродуктового підкомплексу є актуальним.

З цією метою було проведено аналіз районів Харківської області, з метою визначення найбільш підходяшого для організації та розташування виробництва та споживання органічної продукції. Було проведено групування районів області за складовими потенціалу розвитку ринку органічної продукції молокопродуктового підкомплексу: індексу агропромислового потенціалу молокопродуктового підкомплексу; індексу ступеня екологічної чистоти району; індексу рівня життя населення.

Виходячи з досліджень ми отримали п'ять районів Харківської області з базовим потенціалом для розвитку ринку органічної продукції молокопродуктового підкомплексу та визначили що формування ринку органічної продукції молокопродуктивного підкомплексу у Харківській області є одним із напрямів підвищення ефективності управління галуззю, оскільки є ряд екологічних, економічних та соціальних переваг, що притаманні цій сфері діяльності.

Дослідження розвитку молокопереробних підприємств може стати дійсно ефективним лише за умов злагодженої роботи всіх підприємств, пов'язаних із виробництвом, переробкою та реалізацією молока і молочних продуктів. Саме тому перед підприємствами молочної промисловості стоїть першочергове завдання створити таку систему організаційно-методичних заходів, яка б сприяла: зростанню поголів'я дійного стада: одержанню більшого обсягу якісної маточної сировини від

сільських господарств: зменшенню витрат молокопереробних підприємств на виробництво молочної продукції: зниженню обсягів викидів від діяльності та загалом підвищенню конкурентоспроможності молочної галузі. А розвиток ринку органічної продукції у регіоні сприятиме збільшенню рівня продовольчої безпеки, ефективності управління розвитком молокопродуктового підкомплексу Харківської області.

Список використаних джерел:

1. Інформаційно-аналітичний портал Міжнародної продовольчої та сільськогосподарської організації ФАО. – [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.fao.org/home/ru>.
2. Девять производителей фермерской молочной продукции. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://biz.censor.net.ua/resonance/3030183/devyat_proizvoditeleyi_fermersko_yi_molochnoyi_produktsii.
3. Мерцалов А.А. Продовольственная безопасность региона: тенденции, пути развития, управление: монография. / А.А. Мерцалов, В.В. Печенкина, Д.В. Шахов. – Орел: Издательство ОРАГС, 2005. – 228 с.
4. Федерация органичного руху в Україні. Органік в Україні. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://organic.com.ua/uk/homepage/2010-01-26-13-42-29>.

Науковий керівник: Ульяновченко Олександр Вікторович, доктор економічних наук, професор, член кореспондент НААН України

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ Ф'ЮЧЕРСНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Машлій Галина Богданівна

кандидат економічних наук, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Мацієвська Ілона Володимирівна

студентка, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Ф'ючерсний ринок (futures market) - це організований ринок, на якому відбувається укладення термінових контрактів, які для більшої

ліквідності мають стандартизовані умови. Ціна, по якій укладається ф'ючерсний контракт, формується на засадах вільної конкуренції серед учасників торгівлі – покупців та продавців.

Недостатній рівень розвитку ф'ючерсної торгівлі в Україні, який спостерігається на даний час, загалом пов'язаний з низькою ефективністю економіки, складними умовами становлення ринку, наявністю значних інфляційних процесів, відсутністю достатньої економічної та політичної стабільності, слабким розвитком елементів ринкової інфраструктури. Щоб зробити процеси становлення ф'ючерсного ринку в Україні більш інтенсивними, необхідно залучити висококваліфікованих спеціалістів у сфері біржовій діяльності, які усвідомлюють важливість ф'ючерсної торгівлі та мають необхідний рівень теоретичних та практичних знань. Фахівці зазначають, що в Україні великий потенціал нарощування обсягів ф'ючерсної торгівлі мають ринки сільськогосподарської продукції та енергоносіїв, що є одними з найважливіших з огляду на їх значення для країни, здатність впливати економічну безпеку держави.

Як вважають регуляторних органів України та США, а також спеціалісти у сфері біржової торгівлі, розбудова ф'ючерсного ринку повинна ґрунтуватися на дотриманні кількох важливих принципів:

Перший принцип – підзвітність. Повинні бути встановлені прозорі «правила дорожнього руху», щоб взаємодія учасників ринку з біржами передбачала чітку систему стандартів та процедур, а біржі як важливі елементи інфраструктури стежили за дотриманням законодавства. Другий принцип – прозорість. На ринку повинна підтримуватись інформаційна симетричність, коли учасники мають однакову, достовірну одночасну інформацію. Прозорість ринку стане запорукою появи довіри учасників ринку один до одного, до ціни, і до ринку загалом. Третій принцип – ринок повинен будуватися з врахуванням потреб управління ризиками потенційних користувачів та працювати на економіку країни [1].

Необхідною умовою нарощування обсягів ф'ючерсної торгівлі в нашій країні є стабільність економіки і те, наскільки ці ринки викликають довіру до них з боку їх учасників. Як показує досвід минулих спроб впровадження ф'ючерсної торгівлі у нашій країні (наприклад, ф'ючерсами на валюту), нестійкість ціни базового активу, який лежить в основі строкового біржового контракту, призводить до різких коливань цін і

зумовлює виникнення значних збитків одних учасників ф'ючерсної торгівлі та надприбутків - інших.

Сучасний біржовий ринок в Україні потребує впровадження сучасних інноваційних технологій, які вже використовуються на біржах інших країн світу, зокрема, міжнародних. Як показує світовий досвід, все більшого поширення набуває електронна біржова торгівля, яка здатна нівелювати просторову віддаленість учасників торгівлі та забезпечує ряд інших суттєвих переваг, зокрема, здешевлює участь у торгах та розширює часові межі їх проведення.

Список використаних джерел:

1. Ринок ф'ючерсних контрактів в Україні може сягнути \$30 млрд. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://finpost.com.ua/news/6209>.
2. Ситник О.М. Напрями розвитку функціонування бірж як інфраструктури аграрного ринку [Текст] / О.М. Ситник // Бізнес-навігатор. - 2011. - № 3 (24) – с.169-174.

ВИДИ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ЯК ШЛЯХ ОПТИМІЗАЦІЇ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ НГК

Берлоус Марія Володимирівна

асистент кафедри менеджменту і адміністрування, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Україна

НАК «Нафтогаз України» у своєму річному звіті 2016 «Перші паростки» зазначає, що заснування нової компанії дозволяє створити оператора ГТС, який буде привабливим для міжнародних партнерів, що відкриває додаткові можливості для створення в Україні ефективного ринку природного газу, протидії Північному потоку – 2 та схожим проектам [1], максимізації цінності державних активів. Наведено недоліки Укртрансгазу як оператора ГТС:

- Активи зі зберігання природного газу, яке на сьогодні є збитковим як в Україні, і в Європі, а також непрофільні активи зі спірною або навіть від'ємною цінністю для акціонера.

- Непрозора структура менеджменту, яка ускладнює та затримує впровадження ефективної корпоративного управління відповідно до принципів Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

- «Історичні проблеми» Укртрансгазу, зокрема, спори із Укрнафтою та Укргаз-Енерго щодо 11,7 млрд куб. м та 7,7 млрд куб. м природного газу відповідно.

- Надлишкова чисельність персоналу, у 10 разів вища, ніж для деяких схожих європейських компаній.

- Високий ризик того, що компанія не пройде перевірку потенційних партнерів [due diligence].

Переваги нової компанії як оператора ГТС:

- Лише профільні активи, які задіяні у транспортуванні природного газу і які створюють чітко визначену цінність для акціонера та замовників.

- План корпоративного управління передбачає побудову ефективної системи за принципами ОЕСР з нуля, що дозволить уникнути протидії старій системі.

- Жодних історичних проблем.

- Лише персонал, необхідний для ефективного та безпечного виконання функцій оператора ГТС.

- Чиста і прозора компанія [2].

Раніше було зроблено спробу визначити терміну ревіталізації, як програми підвищення ефективності виробництва шляхом удосконалення його потенціалу, заснованої на якісному покращенні персоналу як виробничої так і керуючої ланок [3].

Реструктуризація НГК та амбалдінг НАК «Нафтогаз України» [4] розширює можливості ревіталізації. Наведемо декілька видів її проведення.

«Біологічна» ревіталізація, або оновлення персоналу через омолодження людського капіталу. Передбачає набір фахівців з відповідною освітою і знаннями новітніх технологій, що застосовуються при роботі конкретного відділу чи підрозділу. Підбір нових працівників потрібно проводити на конкурсній основі, ймовірно із залученням рекрутингових компаній чи (або) кадрових агенцій. Перевагу варто надавати фахівцям із ґрунтовними знаннями спеціальності, знанням іноземних мов, а також ознайомленими з професійною діяльністю підприємства. Також «біологічна» ревіталізація включає звільнення працівників пенсійного віку, а працівників передпенсійного віку варто перевести на неповну зайнятість чи в ранг «консультантів» (аутсорсинг).

«Технологічна» ревіталізація, або ознайомлення існуючого персоналу з новими методами роботи і технологіями, що пришвидшують роботу, як скажімо електронні бази даних, «безпаперова» передача звітності, безконтактні комунікації в середині компанії і відділу. Наявність новітніх комунікативних платформ дозволить пришвидшити передачу інформації, промоніторити активність і продуктивність системи передачі даних, визначити швидкість прийняття рішень усіх членів комунікаційного ланцюга, а також виявити зайві ланки у системі прийняття рішень і функціонування системної роботи підрозділу. «Технологічна» ревіталізація проводиться без відриву від виробництва шляхом навчання персоналу у більш досвідчених колег чи спеціально залучених фахівців.

«Освітня» ревіталізація передбачає додаткове навчання працівників у ЗВО задля розширення професійних навичок і здобуття додаткової(их) кваліфікації(ій). Керівникам підрозділів варто отримати

управлінську освіту, а працівникам економічних відділів - спеціалізовані технічні знання (розуміння) щодо сфери діяльності організації, щоб адекватно реагувати на процеси, котрі відбуваються на підприємстві.

«Психологічна» ревіталізація, як підвид «освітньої». Така ревіталізація передбачає психологічну адаптацію персоналу до швидких і невідворотних змін у структурі підприємства. Іноді зміни можуть викликати супротив і несприйняття навіть у молодих працівників. Адаптивність, бажання та вміння змінюватися і навчатися – важливий фактор ефективної діяльності людського капіталу. Спеціально залучені коучери зможуть своєчасно і правильно підготувати та пристосувати персонал до змін.

Таким чином, ревіталізація визначається як один із невід’ємних шляхів не лише превентивного управління підприємствами НГК України, але шлях для продуктивного анбалдінгу НАК «Нафтогаз України» і для ефективного впровадження Енергетичних пакетів ЄС.

Список використаних джерел:

1. Берлоус М.В. Ревіталізація підприємств НГК України в умовах Третього енергетичного пакету. - «Сталий розвиток економіки». – 2017. - №2 [35].
2. «Перші паростки». Річний звіт 2016 НАК «Нафтогаз України».
3. Берлоус М.В. Дефініція «ревіталізація». МНПК «Реформування фінансово-економічної системи в контексті міжнародного співробітництва» (Київ, 23-24 червня 2017.)
4. http://www.naftogaz.com/files/Information/2016-05-26-Unbundling_GasVesna.pdf

---

Науковий керівник: Гораль Ліліана Тарасівна, доктор економічних наук, професор, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

EVENT-МАРКЕТИНГ – ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Галайдіда Ольга Василівна

викладач комерційних дисциплін Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Заліщицький аграрний коледж ім. Є.Храпливого»

В сучасних умовах конкурентної боротьби однією з найважливіших передумов ефективного «виживання» закладу вищої освіти на ринку є організація та проведення маркетингових заходів, завдання яких є поєднання в цілісну подію повідомлення, часу, місця й атмосфери, які дозволять абітурієнтам ефективно сприймати призначену для них інформацію.

Дослідженню подієвого маркетингу присвячені нечисленні праці таких вчених, як Герасимов С., Тульчинський Г., Лохіна Т., Мелентєва Н., Бичун Ю., Сирош В., Сондер М., Назимко А., Новікова М. та ін.

Сучасний ринок освітніх послуг розвивається досить швидкими темпами. Споживачі (абітурієнти) постійно отримують велику кількість інформації, що призводить до зниження ефективності застосування традиційних засобів маркетингових комунікацій. Тому більш ефективнішим способом, який дасть можливість закладам вищої освіти достукатися і вплинути на думку сучасного абітурієнта є Event-маркетинг (подієвий маркетинг). [2].

З точки зору використання Event-маркетингу вищими навчальними закладами його можна назвати як маркетинг подій, що передбачає систематичну організацію заходів з метою презентації освітніх послуг для того, щоб з допомогою емоційного впливу активізувати увагу цільової аудиторії до послуг освітнього закладу.

Залежно від формату і контенту події відбувається позиціонування як освітнього закладу, так і його того чи іншого виду освітньої послуги. Причому, це відбувається ефективніше, ніж при використанні традиційних засобів маркетингових комунікацій.

Спектр та формат заходів є досить широким: від класичної прес-конференції, професійних семінарів та тренінгів — до масових концертів і

національних фестивалів, від корпоративних свят — до міжнародних виставок.

Існують різні види заходів, кожний з яких розрахований на залучення певного сегмента цільової аудиторії, будь-то потенційні абітурієнти, їх батьки, випускники, роботодавці, фірми, підприємства, установи та організації, органи державного управління (служби зайнятості, органи реєстрації, ліцензування і акредитації освітніх установ та ін.), а також громадські інститути і структури, які мають безпосереднє відношення до поширення освітніх послуг. [1].

Від так, спеціальна подія може бути як строго академічною (бізнес-зустріч, наукова конференція) чи діловою (зустрічі на вищому рівні, виставки, турніри, конкурси), так і розважальною (концерти, шоу, фестивалі) чи інформативною (день народження ВНЗ, представлення нового освітнього продукту) тощо.

Головна перевага будь-якої спеціальної події — встановлення безпосереднього контакту між закладом вищої освіти та цільовим споживачем, створення між ними емоційного зв'язку. [3].

Event-маркетинг в освіті має ряд особливостей, які легко визначити за допомогою матриці SWOT-аналізу (табл. 1). [4].

Таблиця 1

Матриця SWOT-аналізу для освітнього Event-маркетингу

МОЖЛИВОСТІ	ПЕРЕВАГИ
<ul style="list-style-type: none"> • ефективно вибудовує емоційний зв'язок між ВНЗ і цільовим споживачем; • дозволяє забезпечити максимальну залученість учасників в процес заходу, що викличе їх лояльність в майбутньому; • припускає використання інших елементів масової комунікації, таких як реклама, PR і BTL; • можливість організації прямих контактів за рахунок прив'язки їх до заходів, що проводяться. 	<ul style="list-style-type: none"> • має довгостроковий ефект; • ненав'язливість, є присутнім елемент розваги; • мінімізація витрат ВНЗ шляхом співпраці з іншими організаціями; • економить до 30% бюджету; • підвищена сприйнятливність аудиторії; • продукція пов'язана із соціальним явищем і отримує конкурентні переваги.

ЗАГРОЗИ	НЕДОЛІКИ
<ul style="list-style-type: none"> • при непрофесіоналізмі в організації й підготовці заходів, існує ризик швидко набриднути цільовій аудиторії; • невідповідність заходу цільовій аудиторії; • відсутність маркетингової стратегії; • зменшення числа заходів, що не припускають активності аудиторії. 	<ul style="list-style-type: none"> • незнання специфіки цієї області; • широкомасштабні національні рекламні кампанії приносять менший результат, ніж локальні заходи; • великі трудовитрати (фізичні, організаційні, творчі)

При проведенному нами дослідженні серед студентів коледжу, виявилось, що найбільш популярними «івентами» для абітурієнтів є свята та спортивні заходи. Наприклад, участь останніх у святах та концертних заходах ВНЗ дає можливість ефективної профорієнтації. Спортивні змагання дозволяють забезпечити безпосередній вплив на цільову аудиторію та встановлення прямих контактів.

Висновок. Отже, Event-маркетинг стає все більш популярним, і все більше закладів вищої освіти вдаються до організації заходів, реалізуючи свою маркетингову стратегію. Це один з дієвих інструментів формування позитивного ставлення до ВУЗу. Якщо Event-маркетинг організований правильно, підібрана відповідна події цільова аудиторія, то ефект не змусить себе довго чекати.

Список використаних джерел:

1. Примак Т. О. PR для менеджерів і маркетологів. [текст] / Т.О. Примак. : навч. посіб. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 202 с.
2. Дем'яновська Л. Посилення ролі event-маркетингу в сучасних умовах. - [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12946/1/96_Dem_207-209_69.pdf
3. Кузів О. Поняття та особливості івент-маркетингу. - [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://intkonf.org/kuziv-o-ya-ponyattya-ta-osoblivosti-ivent-marketengu/>

4. Антоненко І. Івентивний маркетинг як інноваційний напрямок комунікаційної стратегії. - [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2011_6_2/191-194.pdf

КОНКУРЕНТНІ СТРАТЕГІЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ - ВИРОБНИКІВ ХЛІБА ТА ХЛІБО-БУЛОЧНИХ ВИРОБІВ

Кулініч Тетяна Володимирівна

*кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту організацій,
Національний університет «Львівська політехніка»*

Тимчина Юрій Андрійович

студент, Національний університет «Львівська політехніка»

Ринкова економіка змушує кожне підприємство постійно знаходитися в умовах жорсткої конкуренції, постійного скорочення життєвого циклу продукції та насичення ринку. В таких жорстких умовах уникнути кризи чи банкрутства може лише таке підприємство, керівництво якого вміло обиратиме курс на зростання в умовах швидкої зміни зовнішнього економічного та політичного середовища, грамотно і вчасно обере стратегічні цілі підприємства.

Саме тому актуальним є застосування стратегії диверсифікації на підприємствах України. Актуальність цієї проблеми впливає з ряду причин:

1) вже декілька десятиліть така стратегія вдало застосовується багатьма підприємствами провідних країн з ринковою економікою;

2) в сучасних умовах ринкового середовища вузькоспеціалізованим підприємствам важко пристосуватись до агресивного і мінливого зовнішнього середовища, а спеціалізуючись на випуску товарів лише в певних рамках ці підприємства на ринку не затримуються надто довго (особливо це стосується підприємств ВПК, галузь яких знаходиться на стадії занепаду).

У пошуках методів ефективного господарювання та підвищення конкурентоспроможності підприємств набуває актуальності

питання розробки й реалізації нових стратегій діяльності. Через дію несприятливих факторів зовнішнього середовища основна увага має зосереджуватися на стратегіях наступального характеру, спроможних вивести підприємства на новий рівень господарювання та підтримувати на належному рівні їхню фінансову стійкість і платоспроможність [1], тобто забезпечити ефективне функціонування в конкурентному середовищі. Серед існуючих стратегічних альтернатив такі перспективи може забезпечити диверсифікація їх діяльності (або стратегія різнобічного розвитку), яка, за сприятливих обставин, веде до забезпечення конкурентоспроможності [2].

Мета даної роботи: визначити основні аспекти розвитку ринку хліба та хлібобулочних виробів та визначити можливі шляхи його диверсифікації. *Серед завдань даної роботи:* проаналізувати існуючі тенденції на ринку хліба та хлібобулочних виробів. Здійснити аналіз розвитку іноземних підприємств з виробництва хліба та хлібобулочних виробів. Визначити конкурентні стратегії диверсифікації для підприємств — виробників хліба та хлібобулочних виробів у Західному регіоні України.

Харчова промисловість України є однією зі стратегічних галузей розвитку вітчизняної економіки. Вона покликана забезпечувати стабільне постачання населення необхідними якісними продуктами харчування і виступає важливою ланкою формування продовольчої безпеки держави й експортного потенціалу країни. Першочергове місце у споживчому кошику займають хліб і хлібобулочні вироби. Вони були та залишаються одними з основних продуктів харчування населення нашої країни. Кількість щоденного споживання хліба та хлібобулочних виробів населенням України дозволяє вважати їх одними з найважливішими продуктами харчування.

Ринок хліба та хлібобулочних виробів України на 99,9 % представлений продукцією вітчизняного виробництва. Однак, протягом останнього десятиліття в хлібопекарській галузі зафіксовано спад виробництва.

зниження. Останнім часом спостерігаються стрімкі темпи розвитку

сьогодні перебував у стадії «заморозки».

Аналізуючи стратегії розвитку іноземних підприємств – виробників хліба та хлібобулочних виробів, чітко можна виділити наступні стратегії, які забезпечують їм конкурентоспроможність та сталість розвитку – горизонтальну, вертикальну та латеральну диверсифікації. Горизонтальна диверсифікація спрямовується на збільшення (розширення) номенклатури виробництва шляхом запровадження й освоєння однорідних гомогенних товарів, послуг, без суттєвих галузевих змін. При вертикальній диверсифікації розширюють номенклатуру товарів, запроваджуючи при цьому додаткові нові види товарів, послуг та ін. Вводячи латеральну (бокову) диверсифікацію, підприємства виробляють абсолютно нові види продукції поза існуючим виробництвом [3].

торговельні точки, почали продавати невеликий вибір упакованих

мінім⁵⁷Так, у Німеччині серед виробників хлібобулочних виробів є розповсюджено твердження – “кожний виробник хліба залежить від зростання кількості перекусів, оскільки це веде до збільшення споживання їжі на вулиці у майбутньому”. Потрібна незначна площа для швидкого приготування їжі, але в кінцевому результаті споживач повинен отримати гарячий перекус. Тобто, в Німеччині є розповсюджені міні пекарні перекусів.

Також розповсюдженим напрямком диверсифікації виробництва є створення міні-пекарень з ідеєю здорового харчування. Ці міні-пекарні переважно розташовані в житлових районах. Молодь надає перевагу нетрадиційним хлібам у порівнянні з традиційними. Зокрема зростає популярність так званих «здорових» видів хліба. Сучасні суміші дозволяють відповідати вимогам споживачів щодо здорових продуктів та здорового способу життя. Є асортимент сумішей для хлібобулочних виробів з такими поживними перевагами як низький вміст холестерину (Puravita Pan-O-Col), високим вмістом клітковини (Puravita Fibers +) та багатими вітамінами, фолієвою кислотою та Омегою-3 (Puravita Omega-3). Споживачі шукають балансу «калорій і здоров'я» у хлібах. І тут суміші допомагають задовольнити очікування споживачів: виробляти хліби, повні свіжості, смаку та текстури, але водночас такі, що забезпечують поліпшене харчування, і все це за конкурентними цінами.

Крім здорової випічки зростає популярність хлібобулочні виробів, насичених новими ароматизаторами, різними нетрадиційними компонентами.

хлібо⁵⁷Отож, зважаючи на вище викладене та врахувавши аналіз львівських підприємств-виробника хліба та хлібобулочних виробів, ми рекомендуємо підприємствам Західної України наступні стратегії диверсифікації.

По-перше, розвиток ринку напівфабрикатів – ринку заморожених продуктів, які дозволять роздрібним та мережевим торговельним точкам при мінімальних затратах пропонувати кінцевим споживачам гарячий та теплий «свіжий» хліб та хлібобулочні вироби. На нашу думку, позитивом

такої стратегії буде: можливість виробляти продукти з більшим терміном реалізації (тобто, робота «на склад»), яка зменшить повернення та відходи; при менших ресурсних витратах – отримати більше доходів. Водночас слід зважати на окремі негативні моменти цієї стратегічної пропозиції: зникнення такого підприємства з ринку виробника кінцевого продукту та вихід на ринок виробника напівфабрикатів; неможливість такого виробника активно впливати на кінцевих споживачів, пропонуючи нові продукти; залежність такого підприємства від інших компаній, які безпосередньо контактують з кінцевим споживачем [5]. Зауважимо також, що галузь хліба та хлібобулочних виробів – стратегічна для будь-якої країни. Станом на сьогодні, ще об'єктивно не визначено – як продукти харчування з напівфабрикатів впливають на стан здоров'я населення. І тут, перед такими підприємствами постає дилема – ми отримуємо фінансову вигоду чи, можливо, негативно впливаємо на стан здоров'я населення своєї ж країни? І тоді ця вигода стає, відносно, короткотривалою.

Друга пропозиція – розвиток ринку кондитерських виробів, ринку кінцевих продуктів із більшою маржею. На нашу думку, позитивом такої стратегії буде: можливість вийти на новий ринок; отримувати більші доходи від реалізації кінцевої продукції; активно впливати на кінцевих споживачів, пропонуючи нові та виводячи старі номенклатурні одиниці виробів. Серед негативних моментів другої пропозиції буде: можливе збільшення витрат на виробництво та збут кінцевого товару. Проте, при виваженій маркетинговій, ощадній ресурсній та гнучкій фінансовій політиках, на нашу думку, ця стратегія дасть вагомі позитивні результати від комерційної діяльності таких підприємств.

Третя пропозиція – розвиток ринку роздрібних торговельних точок формату «солодкий перекус» – мережі фірмових закладів, де можна було б поласувати смачними хлібобулочними та кондитерськими виробами разом із смачними та запашними напоями – чаями, кавою тощо. На нашу думку, позитивом такої стратегії буде: можливість вийти на новий ринок; отримувати більші доходи від реалізації кінцевої продукції; отримувати додаткові прибутки від реалізації супутніх товарів (чай, кава тощо) та аналогічних товарів інших виробників. Серед негативних аспектів буде: можливе збільшення витрат на запуск та утримання таких торговельних

точок. Однак цього можна уникнути при правильному виборі місць розташування таких торговельних точок, виваженій маркетинговій, ощадній ресурсній та гнучкій фінансовій політиці.

Список використаних джерел:

1. Бланк І.А. Інвестиційний менеджмент. - Київ: МП “Ітем” ЛТД, 2001. - 447 с. [Е-ресурс]. — URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/2367/1/719158%20zah.pdf>
2. Портер М. Конкурентная стратегия. Методика анализа отраслей и конкурентов, М.: Альпина Паблишер, 2014. – 589 с..
3. Томпсон А. А., Стрикленд А. Дж. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратеги: Учебник для ВУЗов: Пер. с англ. – М.: Банки и биржи. ЮНИТИ, 1998. – 486 с.
4. Diversification as a Sustainable Growth Strategy in the Packaging Market: case study of a Brazilian company. Impacta S/A Indústria e Comércio [Е-ресурс]. — URL: <https://revistas.pucsp.br/index.php/risus/article/viewFile/17053/12809>
5. Івченко Л. Диверсифікація діяльності підприємств як чинник їх економічного зростання [Е-ресурс]. — URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/17927/1/Івченко Л..pdf>
6. Струнін В. В., Філоненко Т. М. Вітчизняний ринок хлібобулочних виробів: сучасний стан та перспективи розвитку [Е-ресурс]. — URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3661>
7. Лебедева В.В Диверсифікація підприємств аграрного виробництва як чинник їх економічного зростання [Е-ресурс]. — URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.2/192.pdf>

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Пермінова Світлана Олександрівна

кандидат педагогічних наук, Національний технічний університет

України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

Організаційна структура є центральною, базовою складовою підприємства, яка визначає усі його аспекти і здійснює на них суттєвий вплив. Тому питання оцінки ефективності організаційної структури управління знаходиться постійно в полі зору зарубіжних вчених (Мінтцберг Г., Мільнер Б.З., Саймон Г., Пітерс Т. та Уотермен Р.) і вітчизняних науковців (Лизньова А.Ю., Герасименко І.М., Кочеткова Ю.Ю., Швиданенко Г.О. та ін.).

При визначенні ефективності управлінської структури, зазвичай, використовуються такі методи [1]:

1. Аналіз та порівняння галузевих показників з конкурентами. Визначаються затрати (через чисельність персоналу, середню заробітну плату, обсяг виробництва/величину націнки тощо) і валові надходження (через обсяг збуту). У разі відставання від конкурентів приймається рішення про необхідність проведення оптимізації.

2. Аналіз внутрішньої інформації, яку отримують від керівників підрозділів підприємства та ведучих співробітників щодо умов роботи, міжособистісних стосунків, організації праці, мотиваційних методів, можливості кар'єрного зростання, рівня централізації і децентралізації та ін.

3. Зовнішня оцінка незалежним консультантом, який визначає доцільність оптимізації, вибирає способи та методи для підвищення ефективності організаційної структури.

Комплексне уявлення про стан структури управління підприємством складається на основі оцінки показників ефективності складу системи і структури зв'язків (рис.1).

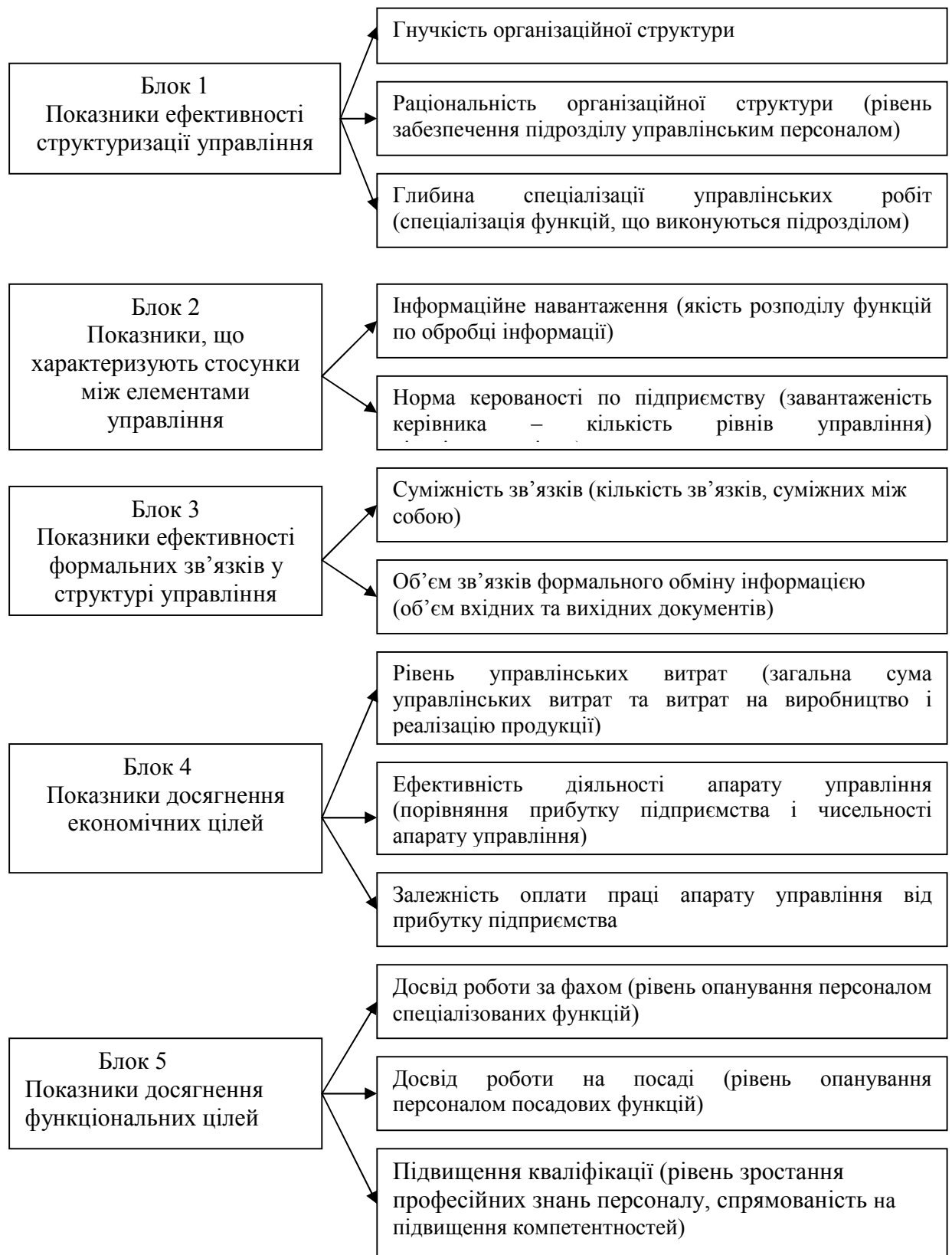

Рис. 1. Показники ефективності організаційної структури управління підприємством (розроблено на основі опрацювання джерела [2]).

Оцінка рівня оптимальності організаційної структури управління підприємством передбачає аналіз таких параметрів:

1. Норма керованості. В організації планують чисельність співробітників, якими керівник зможе ефективно управляти. Кількість підлеглих на одного адміністратора залежить від його досвіду і стажу, а також від типу компанії і специфіки товарів, що випускаються та послуг, що надаються.

2. Однорідність структури. При ефективній оргструктурі число ланок між керівництвом і працівниками залишається приблизно рівним для кожного співробітника і підрозділу.

3. Відсутність дублювання функцій управління і контролю вищих керівників. Важливо своєчасно виявляти такі посади і при необхідності скорочувати їх або надавати інші функції, чітко обумовивши відповідальність.

4. Оптимальна кількість керівного складу. Вважається, що кількість адміністраторів не повинна перевищувати 30% від числа усіх співробітників підприємства.

Застосування окреслених методів на основі показників оцінки стану організаційної структури управління допомагає виявити недоліки та негативні тенденції, які заважають ефективному досягненню організаційних цілей, швидкому реагуванню на зміни у зовнішньому і внутрішньому середовищі та створенню оптимальної управлінської моделі функціонування організації.

Список використаних джерел:

1. Гончарук В.А. Средний бизнес: построение и развитие для руководителей и владельцев компаний различного профиля. /В.А.Гончарук [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.goncharuk.ru/books/optimization1>
2. Оцінка ефективності управлінських організаційних структур на підприємствах сфери послуг [Електронний ресурс] – Режим доступа : https://studexpo.ru/108465/menedzhment/otsinka_efektivnosti_upravlinskih_organizatsiynih_struktur_na_pidpriyemstvah_sferi_poslug

ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ DIGITAL-MАРКЕТИНГУ

Стойкова Єлизавета Сергіївна

*студентка 3 курсу напряму підготовки «Міжнародна економіка»
Університету Державної фіскальної служби України, м. Ірпінь*

Сидорко Наталя Леонідівна

*старший викладач кафедри економіки підприємства Університету
Державної фіскальної служби України*

В умовах сьогодення digital-маркетинг є частиною повсякденного життя. Це відбувається завдяки тому часу, який користувачі проводять в мережі Інтернет. Ми бачимо безліч різних проявів маркетингу – бачимо рекламу і або користуємося нею, або не звертаємо уваги. Для зниження другого збігу обставин необхідно вивчати цільову аудиторію. Доцільно спілкуватися з потенційними покупцями, встановити контакт і розвивати свою продукцію виходячи з їх попиту і переваг. Напрямок digital-маркетингу розвивається, з'являються нові можливості та технології для взаємодії з цільовою аудиторією. Даний вид маркетингу є одним з найбільш перспективних на сьогоднішній день інструментів просування товару.

Важливими показниками ефективності використання можливостей digital-маркетингу є метрики, за допомогою яких можна розрахувати значимі аспекти маркетингового відділу. До найбільш важливих з них відносяться: order gap analysis, net promoter score, cost per click, revenue per click, cost of sale.

Розглянемо докладніше дані метрики digital-маркетингу, визначимо їх значення і виділемо основні переваги.

1. Order gap analysis (OGA) – показник, що відображає середній час, який проходить між двома послідовними покупками користувачів. Дана метрика часто використовується при побудові стратегії розвитку і функціонування email-маркетингу. Інформація, яка надається при розрахунку OGA, впливає на своєчасну взаємодію з аудиторією [1].

2. Net promoter score (NPS) – показник, що відображає відсоток користувачів, які після здійснення покупки готові рекомендувати продукцію компанії іншим людям. Net promoter score – індекс лояльності,

який використовується в якості визначення задоволеності споживачів товаром, сервісом або брендом. Важливо усвідомлювати, що негативний досвід поширюється швидше, що зумовить наявність ряду проблем із залученням покупців.

3. Cost per click (CPC) – показник, що відображає вартість одного кліка на будь-якій рекламній платформі. CPC дає чітке уявлення про те, наскільки доцільно вкладати гроші в різні рекламні канали.

4. Revenue per click (RPC) – показник, що відображає середній дохід з кожного кліка по рекламі вашої продукції. Порівняння двох метрик digital-маркетингу CPC і RPC дасть уявлення про співвідношення витрат і виручки з одного кліка. У разі, коли RPC трохи перевищує CPC, необхідно провести аналіз компанії на предмет недостатнього прибутку і виявлення методів його підвищення.

5. Cost of sale (COS) – показник, що відображає середню вартість продажу через відношення між витратами і прибутком. Даний показник визначає необхідність змін рекламної кампанії. COS можна обчислювати як по всій рекламній кампанії для розуміння загальної картини, так і для кожного оголошення, щоб виявити найбільш ефективні з них [2].

Необхідність досягнення оптимального рівня значень за всіма показниками digital-маркетингу дозволить компаніям визначитися зі стратегічними цілями, оскільки буде зрозумілий шлях розвитку компанії.

Список використаних джерел:

1. Анісімов А. Ю. E - mail маркетинг: переваги і недоліки. / А. Ю. Анісімов, А. С. Краснов. // Збірник статей за підсумками Міжнародної науково – практичної конференції: Сучасні проблеми та перспективні напрямки інноваційного розвитку науки. – 2017. – С. 44 – 46.
2. 33 метрики digital-маркетингу, які завжди актуальні. [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://blog.ingate.ru/detail/33-metriki-digital-marketinga-kotorye-vsegda-aktualny>.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПЕРСОНАЛОМ З ОПЛАТИ ПРАЦІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Колісник Юлія Сергіївна

студент-магістр Вінницького національного аграрного університету

Для прийняття ефективних управлінських рішень вагому роль відіграє достовірна та оперативна інформація про розрахунки з оплати праці на підприємстві. Ефективне управління розрахунків з оплати праці є особливо актуальним зараз, тому що більшість підприємств постійно скорочують свої витрати. Систему інформаційних потоків щодо розрахунків з оплати праці на підприємстві формують на підставі даних бухгалтерського обліку, які з метою планування, аналізу і контролю за оперативними рішеннями формуються фахівцями з обліку та подаються вищому керівництву.

Питання обліку розрахунків з оплати праці розглядало багато науковців, серед яких: Бутинець Ф.Ф., Сопко В., Ткаченко Н.М., Правдюк Н.Л., Плахтій Т.Ф., Іщенко Я.П., Любар О.О., Соломченко Д., Семенов Г.А., Андрущенко Л.О., Покотаєв О.В., Кошулинська Г.О. та інші.

Разом з тим, у ході постійних законодавчих змін питання обліку й оподаткування виплат працівникам потребують подальшого детального дослідження.

Заробітна плата відіграє важливу роль в стимуляції поведінки персоналу, так як, отримуючи заробітну плату, людина задовольняє свої потреби[7]. Але розглянемо більш детально зміст та особливості заробітної плати. У Законі України «Про оплату праці» зміст заробітної плати трактується як винагорода, розрахована, у грошовому вимірі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу [2].

Різноманітні форми та системи заробітної плати визначають порядок обчислення оплати праці працівникам усім категоріям на підприємстві. Для удосконалення системи бухгалтерського обліку в цілому по підприємству важливе значення має поліпшення організації обліку праці і її оплати.

До основних функцій заробітної плати належать: мотиваційна або стимулююча, відтворювальна, регулююча, статусна[1]. Головним стимулюючим компонентом заробітної плати є мотивація персоналу, що є одним з ефективних заходів збільшення продуктивності праці. Мотивацію поділяють на матеріальну, соціальну та психологічну. Матеріальна мотивація – це спосіб стимуляції, який завжди буде пріоритетним для більшості співробітників в порівнянні з іншими видами стимуляції. Види матеріальної стимуляції: заробітна плата, премії, відсоток від виручки. Заробітна плата є найефективнішим і, в той же час, найдорожчим способом матеріальної мотивації [4]. Тобто позитивним у матеріальній стимуляції є висока ефективність, перевага для співробітника. Відносно мінусів то це: велика вартість, звикання, тимчасовий ефект.

Серйозною проблемою залишається низька заробітна плата і зростання безробіття. Спробуємо простежити динаміку середньої та мінімальної заробітної плати в Україні згідно статистичних даних[6].

Таблиця 1. Середня заробітна плата в Україні в динаміці

Календарний рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік (1 квартал)
Місячна	2675 грн.	3385 грн.	4417 грн.	6008 грн.	7711 грн.

Таким чином, можна помітити, що зростання середньої заробітної плати відбувалось як відносно середнього рівня оплати в Україні, так і відносно мінімальної заробітної плати.

Таблиця 2. Мінімальна заробітна плата в Україні в динаміці

Календарний рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік (1 квартал)
Місячна	1218 грн	1378 грн.	1600 грн.	3200 грн.	3723 грн.
Погодинна	7,29 грн.	8,69 грн.	9,59 грн.	19,34 грн.	22,41 грн.

Отже, беручи до уваги 2014 р. то середньомісячна заробітна плата в Україні становила 2675 грн., що є більшою в два рази від мінімальної заробітної плати, з 2015 по 2018 роки тенденція до зростання середньої заробітної плати відносно мінімальної заробітної плати продовжувала зростати.

Формування на підприємствах України гідної заробітної плати несе в собі виграшні моменти не лише для найманих працівників, які за рахунок цього зможуть отримати достатні кошти для гідного життя та задоволення своїх потреб, можливості розвитку, та, як наслідок, задоволення працею,

але й для роботодавців, що будуть відчувати зростання інтересу працівників до підвищення результатів праці та держави – у вигляді зростання рівня та якості життя населення[7]. Тому суб'єкти управління заробітною платою мають брати активну участь щодо забезпечення гідної оплати праці та виказувати спільну зацікавленість у розробленні сучасних інструментів управління оплатою праці.

Низький рівень заробітної плати не сприяє зацікавленості працівників у досягненні високих кінцевих результатів праці. Задля підвищення рівня продуктивності праці працівників варто користуватись мотиваційною функцією. У ході створення на підприємстві системи стимулювання праці необхідно взяти за основу домінуючі мотиви трудової діяльності. На даний час головним мотивом є матеріальний фактор. Тому необхідно заохочувати працівників додатковими виплатами, преміями за гарно виконану ділянку роботи на протязі певного періоду. Вважаємо за доцільне, ввести такі види преміювання: 1) одноразові винагороди за результатами праці за рік та за квартал; 2) преміювання за виконання важливих завдань та виявлену ініціативу в роботі. Зауважимо, що одноразова винагорода за результатами праці за рік виплачується залежно від стажу роботи і розміру середньомісячної заробітної плати при умові якісного виконання планових показників.

Також необхідно вибирати правильну систему розрахунку заробітної плати, так як неефективна система може привести або до низького рівня роботи співробітників, або до звільнення співробітників з підприємства. Пропонуємо сформуванню фонд стимулювання матеріального заохочення, що є джерелом для виплати премій та доплат за результатами праці. Який утворюється за рахунок прибутку підприємства в розмірі десяти відсотків від фонду заробітної плати.

Забезпечення на матеріальне заохочення працівників, зокрема на виплату працівникам винагороди, допомоги, премії тощо, відображається в бухгалтерському обліку за дебетом рахунків обліку витрат операційної діяльності та кредитом субрахунку 477 «Забезпечення матеріального заохочення». Сума нарахованих працівникам винагороди, допомоги, премії тощо, яка обчислена з прибутку попереднього звітного кварталу відповідно до фінансового плану, відображається за дебетом субрахунку 477 і кредитом субрахунку 661 «Розрахунки за заробітною платою».

Нарахування внесків до фондів соціального страхування за рахунок цього забезпечення також відображається записом Дт 477 - Кт 65.

Тому надзвичайно актуальним завданням є перебудова організації заробітної плати, з метою забезпечення створення ефективного мотиваційного механізму, який ґрунтується на поєднанні економічних стимулів і соціальних гарантій[3]. Бухгалтерський облік розрахунків з персоналом з оплати праці та матеріальне заохочення стимулювання є важливим в системі управління підприємством, адже правильність та достовірність відображення в обліку інформації про розрахунки з оплати праці є пріоритетним завданням для управлінського персоналу підприємства.

Список використаних джерел:

1. Гончаров В.М., Додонов О.В. Оплата праці у виробничій сфері: проблеми та методологія збільшення заробітної плати в умовах ресурсозбереження: [монографія]. – Донецьк: ТОВ «АЛЬМАТЕО», 2006. – 246 с.
2. Закон України «Про оплату праці» № 2249-VIII від 19 груд. 2017 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Київ : Парлам. вид-во.
3. Лепьохіна, І. О. Теоретичні аспекти формування заробітної плати та її функції/ І. О. Лепьохіна // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. — 2015. — № 2 (56).
4. Павловська О. Вплив доходів та заробітної плати на зайнятість населення / О. Павловська // Україна: аспекти праці. – 2016. – № 4. – С. 3–11.
5. Праця в Україні у 2017 р.: стат. зб. – К. : Державна служба статистики України, 2017. – 322 с
6. Статистичний щорічник України за 2017 – К. : Август Трейд, 2018. – 559с.
7. Шнурко А.М. Сучасний стан організації обліку оплати праці / А.М.Шнурко, Ю. Букарева // Научные труды SWorld. – Выпуск 4(41). Том 8. – Иваново: Научный мир, 2015. – С. 86-90.

Науковий керівник: Коваль Любов Віталіївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку Вінницького національного аграрного університету

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

Сирит Вікторія Святославівна

студентка ОС «Бакалавр», Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Чухліб Алла Василівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри статистики та економічного аналізу, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Виробництво зернових культур займає провідне місце в структурі аграрного сектору економіки України. Зерно є цінним продовольчим ресурсом, основою гарантування продовольчої безпеки України, найважливішою складовою світового ринку сільськогосподарської продукції.

На сьогодні питання підвищення ефективності виробництва зернових культур не втрачає своєї актуальності, оскільки зернова галузь підтримує ефективність діяльності ряду суміжних галузей, від рівня її розвитку залежать експортні можливості країни.

Ефективність виробництва зернових культур полягає в оптимізації виходу високоякісної продукції з кожного гектару землі у вартісному виразі при раціональних витратах усіх ресурсів на одиницю продукції та збереженні природної екологічної рівноваги.

Для оцінки ефективності виробництва зернових культур необхідно правильно визначити систему взаємопов'язаних показників, які найбільш об'єктивно відображатимуть її рівень. З цією метою широко використовуються як натуральні, так і вартісні показники виходу продукції з урахуванням її якості, які є вихідними при визначенні економічної ефективності зерновиробництва [1].

Одним із найважливіших натуральних показників ефективності виробництва зернових культур є їх урожайність. Для оцінки зміни

урожайності зернових культур в динаміці використовують індексний метод, методи виявлення тенденції в динамічних рядах.

Більш детальна оцінка ефективності виробництва зернових культур здійснюється за показниками: виробництво валової продукції, валового та чистого доходу, прибутку в розрахунку на 1 гектар сільськогосподарських угідь, на 1 середньорічного працівника, на 100 грн. виробничих витрат, на 100 грн. основних виробничих і оборотних засобів; норма прибутку; рентабельність виробництва, що акумулює вплив як природних чинників, так і організаційно-господарських та економічних.

Оскільки на показники ефективності виробництва зернових культур впливає ряд виробничих факторів, то для моделювання залежностей доцільно використовувати функцію виду:

$$Y=F(x_1, x_2, x_3 \dots x_n) \quad (1)$$

Припущення про наявність лінійного зв'язку між результативним показником ефективності виробництва зернових культур і виробничими факторами дозволяє представити математичне рівняння виробничої функції у вигляді:

$$Y=a_0+a_1x_1+a_2x_2+\dots+a_nx_n \quad (2)$$

Системне використання статистичних методів дає можливість здійснити комплексний аналіз ефективності виробництва зернових культур та провести науково обґрунтовані прогнози.

Список використаних джерел:

1. Єфремова Н.О., Корнієнко В.Ю. Підвищення ефективності виробництва зерна. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vkhnau_ekon/2010_11/pdf/12.pdf
2. Сигел Ендрю. Практическая бизнес-статистика: Пер. с англ. - М.: Изд. Дом «Вильямс», 2004. - 1056 с.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ ЯК ОДНА З УМОВ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ НА РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ

Бодня Дмитро Андрійович

магістр, Університет митної справи та фінансів

На сьогоднішній день для успішної діяльності на страховому ринку страхова компанія має використовувати у своїй діяльності різноманітні методи та інструменти управління, зокрема системний менеджмент. Системний менеджмент складається з фінансового, стратегічного, операційного, маркетингового та соціального управління. Системний менеджмент пов'язаний з постійним пошуком, систематизацією, обробкою та використанням великих масивів інформації. Швидкий розвиток інформаційної техніки потребує мати відповідних спеціалістів та менеджерів, які будуть здатні впроваджувати новітнє програмне забезпечення для обробки великих масивів даних.

Ефективну діяльність страховика забезпечують матеріальні, трудові, фінансові та інформаційні ресурси. Особливість інформаційного ресурсу полягає у тому, що існує постійна потреба в достовірній інформації, але її отримання не є основною метою діяльності страхової компанії. Інформація страховикові необхідна для того, щоб приймати правильні рішення в управлінні компанією, а відсутність її породжує невизначеність. Тому існує потреба в аналізі зовнішніх та внутрішніх факторів, що можуть вплинути на ефективну діяльність страхової компанії. Страховик повинен мати відповідні бази даних поточної та стратегічної діяльності, тенденції розвитку страхового ринку тощо.

Характерна особливість сучасного страхового ринку є непередбачуваність можливих результатів, тобто ризиковий характер страхової діяльності. Тому має відбуватися пошук та організація роботи по зниженню ризику, вмінню отримувати та збільшувати прибуток у невизначеній господарській ситуації. Інформаційне забезпечення є основою при прийнятті та реалізації управлінських рішень, де складовими частинами є [1]: інформаційні ресурси, інформаційне програмне забезпечення, інформаційно-аналітична робота.

Інформаційне забезпечення та його складові частини включають надходження, перетворення, кодування, зберігання та передавання інформації. Розробка та впровадження інформаційного забезпечення страхових компаній має бути спрямована на використання нових технічних засобів для отримання інформації відповідним органам управління.

Інформаційне забезпечення страховика має включати такі складові [1]:

- Інформаційний фонд, що складається з даних, які необхідні при прийнятті оптимальних управлінських рішень. Обсяг фонду залежить від джерел його поповнення, а також задач, які мають бути розв'язані. Об'єм фонду також залежить від рівня комп'ютеризації управлінських робіт.

- Спеціальні методи та прийоми інформаційного забезпечення, які складаються з спеціальних матриць, таблиць документообігу тощо.

- Основними методи щодо опрацювання даних є планування, прогнозування, економічний та фінансовий аналіз.

Інформаційні системи страховика також пов'язані з вирішенням основних завдань бухгалтерського обліку, створенням управлінських систем баз даних клієнтів за різними видами страхування, накопиченням інформації по деяким видам наданих страхових послуг, організацією комунікацій між страховиком і страхувальником.

Страховик має досліджувати аналітичну інформацію про конкурентне середовище з усього інформаційного потоку, що дає змогу полегшити аналіз страхової послуги для розв'язання таких важливих завдань, як [2]:

- ✓ конкурентно-аналітична інформація відділяється від загальної інформації;

- ✓ конкурентно-аналітична інформація має бути динамічна та циклічна;

- ✓ на першому місці має бути взаємодія вищого керівництва компанії з працівниками команди аналізу та збору конкурентно-аналітичної інформації.

Комплексний аналіз конкурентно-аналітичної інформації дає змогу страховикові мінімізувати невизначеність і ризик на всіх стадіях при прийнятті управлінського рішення. Цей аналіз дозволяє коригувати прийняті рішення від змін у зовнішньому середовищі.

У сучасних умовах для стійкого розвитку страхової компанії важливо також використовувати продаж страхових послуг через Інтернет. Страхова послуга, що пропонується в мережі Інтернет має бути максимально стандартизованою, не вимагати здійснення оцінки з боку страховика. Такий канал збуту страхових продуктів через Інтернет є маловитратним та цілодобовим рекламним носієм для страхової компанії.

Перевагами використання мережі Інтернет в страховому менеджменті є спрощення процесу страхування, зменшення часу та витрат, автоматизація процесу розрахунку страхової суми та тарифів за допомогою страхового калькулятора та запобігання впливу людського фактору під час укладання договору страхування [3].

Отже, розвиток страхування в Україні неможливий без застосування належного інформаційного забезпечення в страховій діяльності, а це потребує від страховика проведення комплексного аналізу усіх інформаційних ресурсів, впровадженню нового програмного забезпечення та здійснення результативної інформаційно-аналітичної роботи.

Список використаних джерел:

1. Інформаційне забезпечення інноваційної діяльності страхових компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kerivnyk.info/2013/01/morgun.html>
2. Гнатенко О. А. Інформаційне забезпечення визначення конкурентоспроможності страхової послуги у ринковому середовищі / О. А. Гнатенко // Агроінком. - 2013. - № 7-9. - С. 16-20.
3. Інформаційне забезпечення діяльності менеджера страхової компанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/25019/1/129-272-273.pdf>

Науковий керівник: Серьогін Сергій Сергійович, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання та страхування, Університет митної справи та фінансів

МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ГРОШОВИХ ПЕРЕКАЗІВ

Дем'яник Олександр Миколайович

*студент 4 курсу Львівського навчально-наукового інституту ДВНЗ
«Університет банківської справи»*

Відправлення грошей за кордон традиційно було важким і дорогим завданням, на перешкоді якого стояли нескінченні ланцюжки посередників та ручна робота з документи. На щастя, події в галузі протягом останніх кількох років показують, що фізичні особи та навіть компанії малого та середнього розміру можуть користуватися швидкими та дешевими послугами грошових переказів. Саме цей стрімкий розвиток ринку переказів грошових коштів і складає актуальність даної тематики.

Люди виїжджають за кордон на заробітки та переказують гроші додому уже довгий час, тому це явище не є новим - але глобальні грошові перекази відрізнялися різким зростанням з 2000 року, і в три рази збільшилися в період між 2000 і 2012 роками. В результаті цього підйому саміт G8 у 2004 році вирішив зробити послугу переказу коштів дешевшою, і в 2008 році Світовий банк створив базу даних цін на перекази коштів, під назвою «Remittance Prices Worldwide». [3] Це дозволяє проводити порівняння та зіставлення, що, у свою чергу, створює тиск на постачальників послуг грошових переказів, щоб забезпечити кращу якість та поліпшити ціни для споживачів. Що стосується суми грошей, що проходить через галузь переказів, то зниження ціни може мати величезні наслідки. Білл Гейтс зазначив, що якщо витрати на переказ коштів будуть скорочені вдвічі, додаткові 15 мільярдів доларів на рік будуть доступні для країн, що розвиваються.

Рисунки 1 і 2 відображають найбільш популярні шляхи потоків грошових коштів за 2017 рік. Гроші пересилаються переважно з високорозвинених країн до країн, що розвиваються. США та Індія відповідно надсилає та отримує найбільше коштів. [1]

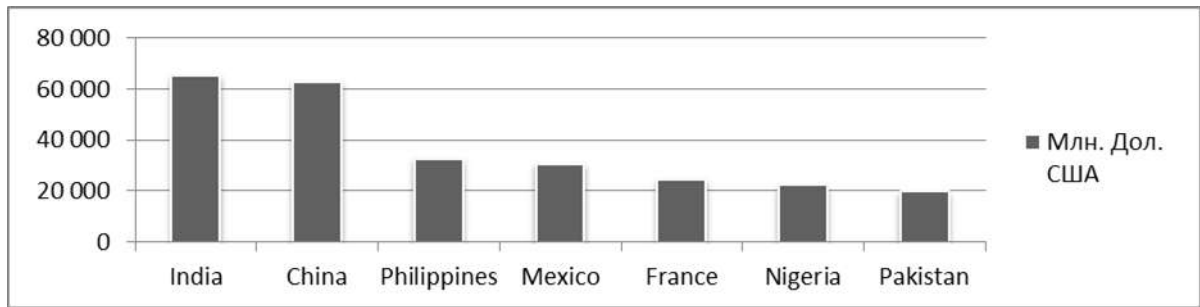

Рис. 1 Вхідні потоки переказів грошових коштів за 2017 рік.

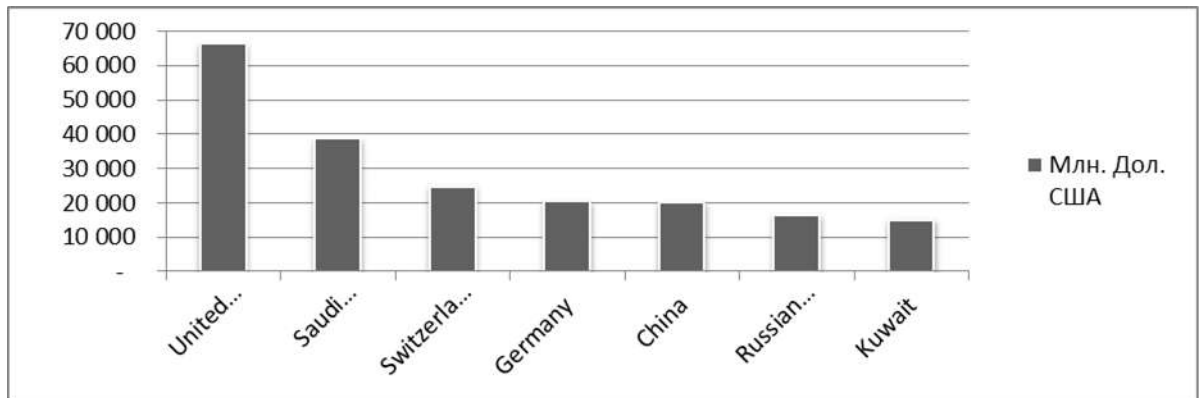

Рис. 2 Вихідні потоки грошових коштів за 2017 рік.

За останнє десятиліття лідерами на ринку грошових переказів стали Оператори грошових переказів (МТО). За визначенням МВФ, оператори грошових переказів (МТО) - це фінансові компанії (але зазвичай не банки), які здійснюють транскордонний переказ коштів, використовуючи або їх внутрішню систему, або доступ до іншої транскордонної банківської мережі ». [3] Лідером на ринку є Western Union, який має більш ніж удвічі більшу частку від свого найближчого конкурента – UAE Exchange. Щороку у цій сфері створюється все більше стартапів, але серед п'ятірки найбільших постачальників за обсягом є лише один недавній новачок - Transferwise. [4]

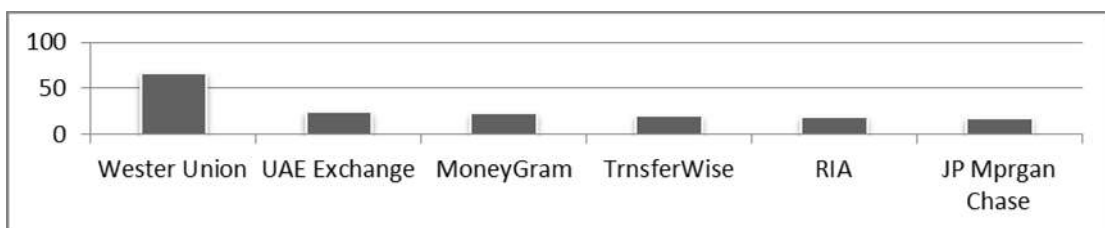

Рис. 3 Об'єм грошових переказів компаній за період з Квітня 2017 по Березень 2018. Млрд. Дол. США

Як ми бачимо з рисунку 3, першим представником банків у сфері переказів грошових коштів є JP Morgan Chase, який займає тільки шосту позицію після компаній МТО.

Отже, світовий ринок грошових переказів перебуває у стадії стрімкого розвитку, лідерство у цій сфері займають спеціалізовані платіжні фінансові установи. Об'єми проведених платежів і кількість компаній-конкуrentів на ринку щороку зростають, що призводить до здешевлення і спрощення послуг із переказу грошових коштів.

Список використаних джерел:

1. Дані міграції та грошових переказів – Світовий Банк [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.worldbank.org/en/topic/migrationremittancesdiasporaissues/brief/migration-remittances-data>
2. Огляд світової індустрії переказів [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://transferwise.com/gb/blog/overview-of-world-remittance-industry>
3. Світові ціни на перекази – Світовий Банк [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://datacatalog.worldbank.org/dataset/remittance-prices-worldwide>
4. Стартапи грошових переказів: гонка проти часу? [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.saveonsend.com/blog/money-transfer-startups/#more-631>
5. Як розвивається міжнародний ринок грошових переказів – Мауро Ромальдіні [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.toptal.com/finance/market-research-analysts/international-money-transfer>

Науковий керівник: Галайко Назар Романович, кандидат економічних наук, доцент Львівського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи»

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Бойко Олена Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування Вінницького ННІ Університету державної фіскальної служби України

Рівень розвитку страхового ринку є важливим показником еволюції становлення фінансової системи країни. Зростання економіки країни залежить в тому числі і від функціонування страхового ринку та фінансової підтримки страхових компаній. Фінансове забезпечення страхового ринку допомагає забезпечити ефективну систему захисту підприємств, громадян та країни в цілому. Саме в умовах ринку, що супроводжується різноманітними ризиками, значно підвищується роль страхування, яке є важливим засобом захисту майнових інтересів.

Кількість страхових компаній станом на 31.12.2017 в Україні становила 310, з яких 39 страхових компаній зі страхування життя (СК "Life") та 271 страхових компаній, що здійснювали види страхування, інші, ніж страхування життя (СК "non-Life"). Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, так за 2017 рік порівняно з 2015 роком, кількість компаній зменшилася на 51 страхову компанію, порівняно з 2014 роком зменшилася на 72 страхові компанії.

Протягом 2015 року страховиками були отримані валові страхові премії за страхування та перестраховування ризиків від страхувальників та перестраховальників у сумі 29 736 млн. грн., з них 34,4% надійшли від фізичних осіб (у розмірі 10 239,5 млн. грн.) та 65,6% надійшли від юридичних осіб (у розмірі 19 496,5 млн. грн.).

Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників та перестраховальників за 2017 рік, становили 35 170,3 млн. грн., з яких: 13 220,0 млн. грн. (37,6%), що надійшли від фізичних осіб; 21 950,3 млн. грн. (62,4%), що надійшли від юридичних осіб.

Протягом 5 років обсяги надходжень від податку на прибуток страхових організацій є дуже нерівномірними. Так, за результатами 2016 року надійшло 854,67 млн. грн. податку на прибуток, що на 20,13% більше, ніж аналогічні надходження 2014 року (711,47 млн. грн., включаючи сплату податку авансованими платежами). Така ситуація є наслідком дії оновленої системи оподаткування діяльності страхових компаній. Такі значні надходження податку на прибуток у 2013 році зумовлені, насамперед, значною часткою авансових платежів у сплаті податку. Якщо не враховувати авансових внесків, обсяги податку на прибуток страхових компаній до Зведеного бюджету склали 308,92 млн. грн. у 2013 році та 184,81 млн. грн. у 2014 рр.

У 2016 році частка податку на прибуток страхових організацій у загальному обсязі надходжень до Зведеного бюджету держави склала 2,19% та є найбільшою протягом аналізованого періоду. Крім того, слід звернути увагу на те, що обсяги надходжень податку на прибуток підприємств до Зведеного бюджету держави мають негативну тенденцію, що є наслідком скорочення виробництва в країні та значної частки «тіньового» сектору економіки.

У 2015 р. (після запровадження змін в оподаткуванні) на фоні незначного зниження загальних обсягів сплаченого до бюджету податку на прибуток сума його надходжень від страхових компаній порівняно з попереднім роком зросла на 20,1% (2.4.). Внаслідок цього частка перерахованого страховиками податку на прибуток у загальних його надходженнях підвищилася з 1,8 до 2,2%, а спеціально розрахований коефіцієнт, який характеризує співвідношення між надходженнями вказаного податку від страхових організацій та банківських установ, підвищився у 3,9 рази (з 0,31 до 1,21). Це може з певною мірою достовірності свідчити про підвищення рівня податкового навантаження на вітчизняних страховиків, що ставить їх в нерівні умови порівняно з іншими учасниками фінансового ринку (банками, компаніями з управління активами тощо).

З 1 січня 2015 року оподаткування страхової діяльності в Україні здійснюється шляхом справляння податку на прибуток у розмірі 18% і податку на дохід у розмірі 3% за договорами страхування від об'єкта оподаткування. Отже, замість існуючої системи було введена змішана

систему оподаткування, яка передбачає два об'єкти оподаткування страхових компаній:

- відповідно до загальних правил — прибуток від страхової і нестрахової діяльності, що оподатковується за загальною ставкою 18%;
- відповідно до спеціальних правил — дохід від страхової діяльності, для оподаткування якого застосовуються різні ставки.

Ідеальний спосіб оподаткування страхового бізнесу полягає у стягненні податку безпосередньо з корпоративного прибутку страхової компанії. Така система ставила би страховий бізнес у рівні умови з іншими підприємницькими структурами і не створювала б економічних стимулів до податкового планування.

Одним із напрямів удосконалення податку на прибуток є запровадження диференційованого оподаткування прибутків страховиків за видами діяльності залежно від напрямку, обсягів і результатів діяльності, а саме: окремого оподаткування основної операційної діяльності, окремого – фінансової діяльності, окремого – інвестиційної діяльності та окремого оподаткування іншої операційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Тимощук О. В. Теоретичні аспекти податкового регулювання страхової діяльності / О. В. Тимощук // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Сер.: Економічна теорія та право. – 2014. – № 2. – С. 146-152.

2. Терещенко В.С., Бевза Н.С. Проблеми оподаткування страхових компаній та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИДАТКІВ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я ЗА РАХУНОК СУБВЕНЦІЙ

Довгопола Анастасія Дмитрівна

студентка Університету митної справи та фінансів

Фінансове забезпечення видатків на охорону здоров'я є одним із основних чинників, що впливає на розвиток охорони здоров'я й соціально-економічну результативність галузі. Кожна країна прагне удосконалити існуючу систему охорони здоров'я шляхом перетворень, які

б сприяли збереженню та зміцненню здоров'я населення, підвищенню ефективності діяльності лікувально-профілактичних закладів.

Починаючи з 2015 р., у рамках реалізації реформи міжбюджетних відносин змінюється порядок бюджетного забезпечення охорони здоров'я. З метою забезпечення відповідності повноважень на здійснення видатків, закріплених законодавчими актами за бюджетами, та фінансових ресурсів, за рахунок яких відбуватиметься виконання цих повноважень, із державного бюджету передається місцевим бюджетам на фінансування охорони здоров'я:

- медична субвенція (обласні, районні бюджети, бюджети міст обласного значення, міський бюджет міста Києва, бюджети об'єднаних територіальних громад);

- субвенція на забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру (обласні бюджети, міський бюджет міста Києва).

Медична субвенція, як пріоритетний для фінансування потреб медичної галузі міжбюджетний трансферт, затверджується у законі про Державний бюджет України окремо для кожного місцевого бюджету та через головного розпорядника бюджетних коштів - Міністерство охорони здоров'я України - надається місцевим бюджетам для здійснення поточних видатків закладів охорони здоров'я і може спрямовуватися на реалізацію заходів з оптимізації мережі таких бюджетних установ [1, с. 216-221].

Із 01.01.2017 установи та заклади бюджетної сфери, у т. ч. заклади охорони здоров'я, мають дотримувати Законів України:

- «Про Державний бюджет України на 2017 рік» від 21.12.2016 № 1801-VIII (далі - Закон про Держбюджет-2017);

- «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» від 20.12.2016 № 1789-VIII (далі - Закон № 1789).

Тож з огляду на набрання чинності цими Законами, у 2017 році змінився порядок фінансування, зокрема, закладів охорони здоров'я.

У 2017 році медичну субвенцію спрямовували на видатки місцевих бюджетів для оплати поточних видатків закладів охорони здоров'я. Однак тепер в переліку таких поточних видатків не згадуються поточні видатки на оплату комунальних послуг та енергоносіїв [5].

Тож видатки на оплату комунальних послуг та енергоносіїв закладів охорони здоров'я не проводитимуть коштом медичної субвенції.

У 2017 році для оплати комунальних послуг та енергоносіїв медичних закладів була передбачена додаткова дотація. Законотворці назвали її «дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення переданих з держбюджету видатків з утримання закладів охорони здоров'я».

У складі медичної субвенції й надалі передбачений резерв коштів, обсяг якого не може перевищувати 1% загального обсягу медичної субвенції.

За приписом Закону про Держбюджет-2017 залишки коштів за медичною субвенцією на кінець бюджетного періоду зберігаються на рахунках відповідних місцевих бюджетів. Вони можуть використовуватися у наступному бюджетному періоді з урахуванням цільового призначення субвенції та на оновлення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я [5].

Змінилися також і коефіцієнти коригування частки обсягу медичної субвенції для місцевих бюджетів (табл. 1).

Таблиця 1

Розмір коефіцієнтів коригування частки обсягу медичної субвенції для місцевих бюджетів

Мета застосування коефіцієнтів	Коефіцієнт коригування частки обсягу медичної субвенції для бюджетів			
	Міст обласного значення		Районів	
	2016	2017	2016	2017
Визначення обсягу медичної субвенції обласним бюджетом для надання екстреної медичної допомоги	0,109	0,117	0,085	0,093
Визначення обсягу медичної субвенції для бюджетів міст обласного для надання первинної та вторинної медичної допомоги	0,891	0,883	0,915	0,907

Джерело: [4]

Таким чином, водночас зменшувати обсяг цільових коштів під час формування та затвердження відповідних місцевих бюджетів на планований бюджетний період заборонено.

У 2017 році до цільових коштів зараховувалися кошти для придбання лікарських засобів, виробів медичного призначення, лабораторних реактивів для стаціонарних спеціалізованих закладів охорони здоров'я, що надають медичну допомогу громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, в т. ч. для лікування онкологічних захворювань [5].

На фінансування субвенцій для забезпечення видатків установ медичної сфери, які належать до повноважень місцевих бюджетів, було спрямовано 13,6 млрд. грн. [4].

Проте, одним із недоліків діючого механізму фінансового забезпечення охорони здоров'я є невідповідність бюджетних коштів, які надходять з державного бюджету місцевим у вигляді медичної субвенції, реальній потребі розпорядників бюджетних коштів, які надають медичні послуги, у фінансових ресурсах. Таку ситуацію можна пояснити тим, що, незважаючи на доволі прозорий механізм розрахунку медичної субвенції для окремих місцевих бюджетів, при визначенні фінансового нормативу бюджетної забезпеченості медичної субвенції для зазначених бюджетів не конкретизовано алгоритм розрахунку такого показника як загальний обсяг медичної субвенції для усіх місцевих бюджетів на планований бюджетний період [2].

При розрахунку медичної субвенції не враховується також реальна потреба в коштах для лікування хворих методом гемодіалізу в зв'язку з різною кількістю таких хворих у регіонах України.

Проте в умовах інтеграції України у світову економічну спільноту забезпечення населення країни якісними медичними послугами суттєво залежить від ефективності реалізації державної політики у галузі охорони здоров'я, підвищити яку можливо шляхом розв'язання розглянутих вище проблем з урахування таких рекомендації [3, с. 264]:

– першочергово необхідно розробити та затвердити державні соціальні стандарти і нормативи надання медичної допомоги населенню в амбулаторно-поліклінічних і лікарняних закладах з метою конкретизації

алгоритму розрахунку загального обсягу медичної субвенції для усіх місцевих бюджетів на планований бюджетний період;

– у формулу розрахунку медичної субвенції окремим елементом доцільно включити видатки для лікування хворих з порушенням функції нирок методом гемодіалізу, або передбачити окрему субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам для лікування такої категорії пацієнтів.

Виходячи з цього можна сказати, що в Україні конче необхідне реформування галузі охорони здоров'я. Реформа фінансового забезпечення охорони здоров'я України має відбуватися в рамках загальноприйнятних в Європі принципів соціальної рівності, справедливості і солідарності під час організації і надання медичних послуг.

Список використаних джерел:

1. Горин В.П. Формування фінансових ресурсів охорони здоров'я в контексті виконання критеріїв економічної безпеки / В.П. Горин // Наукові записки. Серія «Економіка». – 2015. – № 23. – С. 216–221.
2. Данилишин Б.М. Децентралізація управління в Україні: з чого почати / Б.М.Данилишин // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kontrakty.ua>.
3. Дем'янишин В. Г. Планування і фінансування видатків на охорону здоров'я: методологія і практика: монограф. / В.Г. Дем'янишин, Н.Л. Замкова, Т.Д. Сіташ. – Вінниця: ПП Балюк І.Б., 2014. – 264 с.
4. Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

Науковий керівник: Качула Світлана Валентинівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, Університет митної справи та фінансів

РОЛЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У СТРУКТУРІ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Кулініч Анастасія Вікторівна

студентка, Університет митної справи та фінансів

Савва Ольга Олегівна

студентка, Університет митної справи та фінансів

Качула Світлана Валентинівна

доцент кафедри фінансів, Університет митної справи та фінансів

Місцеві бюджети займають одне з центральних місць в економічній системі кожної держави, в них зосереджується значна частина державних фінансових ресурсів. Місцеві бюджети є також найбільш численною ланкою бюджетної системи країни. Вони безпосередньо впливають на задоволення різноманітних потреб населення, стан та якість надання державних послуг.

В Україні згідно з Бюджетним кодексом місцевим визнаються бюджети Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування (бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах) [1].

Місцевий бюджет є основним інструментом, за допомогою якого місцева влада може впливати на локальну активність, створювати умови для економічного та соціального піднесення території своєї юрисдикції [2].

Місцеві бюджети мають певні особливості, серед яких видаляють такі:

— місцеві бюджети відображають чітко обмежену частину грошових відносин, які функціонують на певній території;

— вони забезпечують матеріальну незалежність органів місцевого самоврядування і безпосередньо їм підпорядковані;

— усі ланки місцевих бюджетів пов'язані не тільки між собою, але й з установами і підприємствами всіх форм власності, яку функціонують на території регіону.

Роль місцевих бюджетів є різноманітною, адже вони виступають:

— важливим чинником економічного розвитку і фінансової стабільності;

— важелем здійснення перерозподільних процесів;

— інструментом реалізації державної регіональної політики;

— головним джерелом фінансових ресурсів для утримання і розвитку місцевого господарства, вирішення місцевих проблем.

За даними Державної казначейської служби до місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) у 2016 році надійшло 170,747 млрд. грн, що на 50,261 млрд більше ніж у 2015 році та на 69,646 млрд грн. Частка доходів місцевих бюджетів у Зведеному бюджеті за 2016 рік становила 21,81 %, що на 3,33 % більше, ніж у 2015 році. У 2017 році частка місцевих доходів у Зведеному бюджеті становила 25,57%, що 3,76% більше, ніж у 2016 році [3].

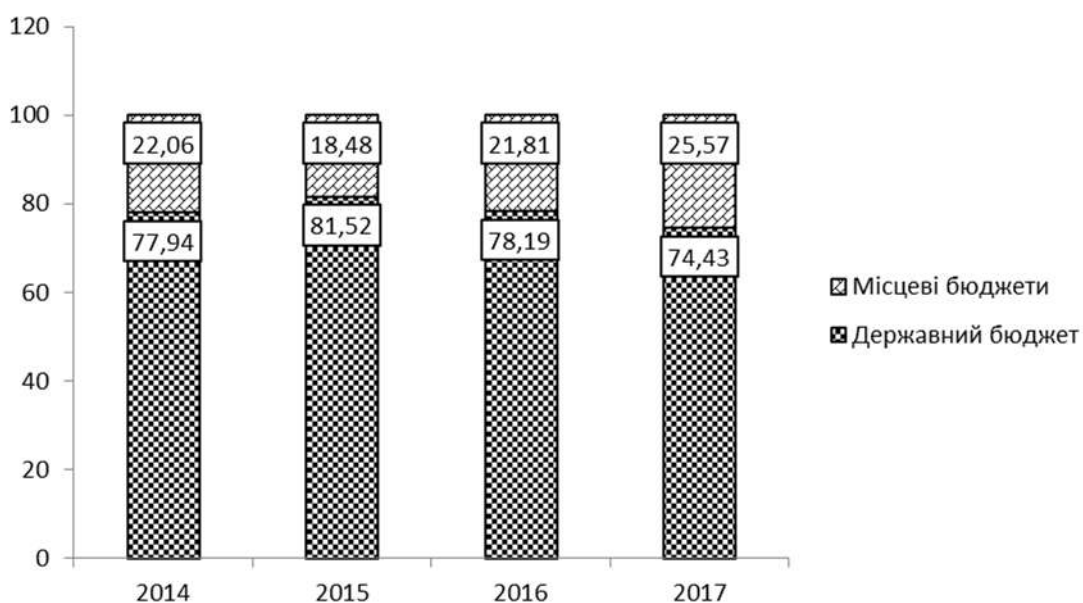

Рисунок. Частка доходів державного та місцевих бюджетів у доходах Зведеного бюджету України за період 2014-2016 рр., %.

Серед проблем, які спостерігаються у формуванні доходів місцевих бюджетів виділяють наступні:

1. Відсутність реальних стимулів до підвищення рівня ефективності управління дохідною частиною місцевих бюджетів, що обумовлено невідповідністю сучасних тенденцій формування доходів місцевих бюджетів потребам зміцнення місцевого самоврядування;

2. Недосконалість системи короткострокового планування доходів місцевих бюджетів та нереалістичність плану доходів;

3. Забезпечення ефективності управління бюджетними ресурсами суттєво ускладнене наявністю проблем у самій структурі місцевих бюджетів, а також їх вертикальною та горизонтальною розбалансованістю.

4. Наявність обмеженого доступу місцевих бюджетів до ринку запозичень [4].

Отже, для того щоб відбулося реформування місцевих бюджетів необхідно здійснити певні заходи, серед яких доречними будуть:

1. Запровадження якісного контролю за сплатою місцевих податків і зборів, їх правильним розрахунком та своєчасним нарахуванням;

2. Збільшення впливу органів місцевого самоврядування на наповнення місцевих бюджетів;

3. Створення економічних стимулів для розвитку власного податкового потенціалу територій.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

2. Про місцеве самоврядування в Україні // Закон України від 21.05.1997 № 280/97- ВР. Із змінами і доповненнями // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

3. Державна казначейська служба України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>

4. Управління фінансовими ресурсами місцевих бюджетів Львівщини: проблеми та напрями підвищення ефективності / [І. З. Сторонянська, М. А. Козоріз, С. А. Давимука, Г. В. Возняк та ін] ; НАН України. Інститут регіональних досліджень ; за ред. д. е. н., проф. І. З. Сторонянської. – Львів. – 2013. – 93 с.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЭКОНОМИКИ С ПОЗИЦИИ ОБЩЕЙ ТЕОРИИ СИСТЕМ И НЕЧЕТКОЙ ЛОГИКИ. ОБОСНОВАНИЕ ГЕТЕРОГЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

Спасский Игорь Дмитриевич

преподаватель, Одесский национальный экономический университет

Корректное, адекватное определение системы создает необходимую базу для ее исследования, описания и моделирования. А, кроме того, нахождение управляющих параметров позволяет создать условия стимулирования энтропийной устойчивости системы.

Определение системы - это выделение классов ее элементов и способов связей между ними. А также выяснение ее движущей силы-энергии. В нечеткой логике (Тэрano, 1993) в отличие от классической используется принцип установления степени истинности. Традиционно определение экономической системы основывается на классической (классика в пер. с греческого совершенный, завершенный) школе экономической мысли. Существенно дополняется определение экономической системы, принятое классическим направлением, институционализмом, философией хозяйства, эконофизикой и нейроэкономикой. Господствующий в советской науке крайний предел исследовательского разотождествления с человеком вплоть до механистического понимания экономической системы через выяснение абстрактных свойств товаров выходит за пределы настоящего исследования. (Вышеславцев, экономизм). Определение экономической системы через абстрактное содержание товарности представляет собой ни что иное как товарный фетишизм на уровне исследовательской методологии (Вышеславцев).

Экономическая система относится к классу открытых неравновесных социально-динамических систем, первичным элементом которой является экономический агент, в классической школе получивший название “homo economicus” - экономический человек (Смит, 1962) либо предприниматель-новатор в позднейших неоклассических исследованиях (Шумпетер, 1982). От уровня степеней свободы функционирования которых (“Laissez faire lesse passeur” - физиократов (Кенэ, 1960) или

фритрейдерства классика (Смит, 1962)) напрямую зависит число вероятных сценариев развития экономической системы и, соответственно, ее энтропийная устойчивость.

Неравновесность и динамический характер функционирования экономической системы раскрывается в исследовательских направлениях по диалектике экономики (Ильенков, 1960) и экономической динамике (Миль, 1980), (Кларк, 2000), (Леонтьев, 1990). А также в институциональном направлении проявляясь в исследовании динамик социальных групп, группового поведения, групповых мотивов (Веблен, 1984).

Исходя из исследований общей теории систем (Анохин, 1980) энтропийная устойчивость в самом общем смысле определяется множественностью сценариев релаксации системы, а следовательно возможности ее адаптации в изменяющихся граничных условиях. В свою очередь наличие потенциала мультисценарности релаксации системы определяется удельным числом степеней свободы ее элементов. Отсюда энтропийная устойчивость экономики определяется:

- удельным числом степеней свободы экономических агентов;

- показателем энергии экономической системы — деловой активностью;

- средней скоростью протекания процессов в экономической системе.

Данные показатели энтропийной устойчивости являются аргументами показателя инновационной чувствительности экономической системы, который интегрально выражает энтропийную устойчивость экономики. Параметризация энтропийной устойчивости экономики позволяет определить возможности изменения ее граничных условий в целях повышения энтропийной устойчивости экономический системы.

Интеграция экономической науки с нейрофизиологическими исследованиями позволяет рассмотреть следующие уровни определения системы с позиций нейроэкономики (Романовский, 2010):

- уровень принятия решений экономическими агентами;

- уровень исследования “обучаемости” экономической системы (социальная память (Мельник, 2004)) и факторов ее определяющих; а также стимулирования повышения обучаемости (информационная подготовка (Мельник, 2004));

- нейрокибернетическое моделирование экономических процессов.

Исследование мозговой активности при принятии решений, а также сопоставление результатов данных исследований с интегральной адекватностью принимаемых решений позволяют установить граничные условия среды, в наибольшей степени благоприятной к принятию эффективных решений экономическими агентами. От чего напрямую зависит энтропийная устойчивость экономической системы в целом.

При исследовании “обучаемости” или социальной памяти экономической системы (Мельник, 2004) экономический агент понимается как нейрон с определенными степенями свободы-активности, товарные связи и само пространство выбора — древо синапсисов, процессы протекающие в экономической системы уподобляются электрическим процессам нервной системы. Вся система функционирует, согласно нейроэкономической модели, по типу головного мозга.

Обучаемость, мультисценарность и, соответственно, энтропийная устойчивость экономики, будет зависеть от состояния активности экономических агентов — нейронов, их степеней свободы (диапазонов движения) — синапсисов и протекания самих товарообменных процессов — электрического сигнала в нервной системе. Данный способ определения экономической системы дополняет и конкретизирует позиции классической школы и также указывает на роль изменения граничных условий системы и роли гетерогенного регулирования экономики.

Диалектика хозяйственного бытия (Булгаков, 2009) напрямую связана с многомерностью бытийных уровней экономических агентов, в системе образующих “соборную симфонию” хозяйственного бытия экономической системы в целом. Полноту бытия отдельного человека можно уподобить степеням свободы “*homo economicus* — экономического человека” и нейроэкономической модели экономического агента. Соборную полноту хозяйственного бытия — экономико-динамическим процессам, в том числе проявляющихся в институциональных аспектах. Исследование соотношения сакрального и профанного в бытии экономической системы создает условие для исследования сценариев ее движения, а также стимулирования повышения вероятности более гармоничных сценариев. Это возможно на основе уравнивания сакрального и профанного.

Университетское знание и сами организационные формы, соответствующие сути университетского знания (Ньюмен, 2006), (Ясперс, 2006) явились одной из наиболее эффективных форм деятельности человека соединяющих сакральное и профанное в хозяйственном бытии. Таким образом подход философии хозяйства усиливает онтологическую составляющую в определении экономической системы. Также контекстно вписываясь и развивая исследование энтропийной устойчивости экономики.

Определение системы с позиции ее элементов и особенностей структурных связей между ними будет неполным без рассмотрения основной силы, приводящей экономическую систему в движение и диффузно распределяющейся в зависимости от характеристик однородности системы с определенной плотностью.

Понимая желание как перводвигатель экономики, онтологию дефицита или дефицитное отношение к миру (Погребняк, 2005), (Батай), (Локан) - рассматривается как интенсивность желания (энергия), так и качество желания, определяемое прежде всего соотношением сакрального и профанного в экономической системе.

Итак, с позиции энергии система задается интенсивностью и качеством желания, понимаемых в онтологическом смысле в свете философии хозяйства. С позиции энтропийной устойчивости система задается параметром инновационной чувствительности, определяемом в свою очередь уровнем деловой активности предпринимателей, средней скоростью процессов экономики и вариативностью поведения экономических агентов.

Кроме того, для определения экономической системы интерес представляет внесение корректив в функционирование системы, связанных с с товарным фетишизмом (общество спектаклей или неосознаваемые групповые и индивидуальные искажающие паттерны-автоматизмы сознания). Товарный фетишизм как явление ограничивающее степени свободы экономических агентов-отдельных элементов системы, - тем самым снижает число возможных адаптационных сценариев и обучаемости. Соответственно снижается энтропийная устойчивость экономической системы в целом.

Энергичный импульс системы и его качественная характеристика (желание), а также характеристика его сохранения и распределения

(инновационная чувствительность) являются важнейшими параметрами показателя креативного благосостояния (Корнейчук, 2003), интегрально выражающего качество экономического развития. Которое с позиции как энтропийной устойчивости экономической системы, так и дальнейшего развития человека имеет первостепенное значение.

$$K_b \begin{cases} E_j \\ Ich \end{cases} \begin{cases} J_s \\ T \\ Da \\ V_s \\ Var \end{cases} \quad (1)$$

где K_b — уровень креативного благосостояния; E_j - энергия желаний; J_s - ток жизненных сил; T - триггер; Da — уровень деловой активности; V_s - средняя скорость экономических процессов; Var — вариативность.

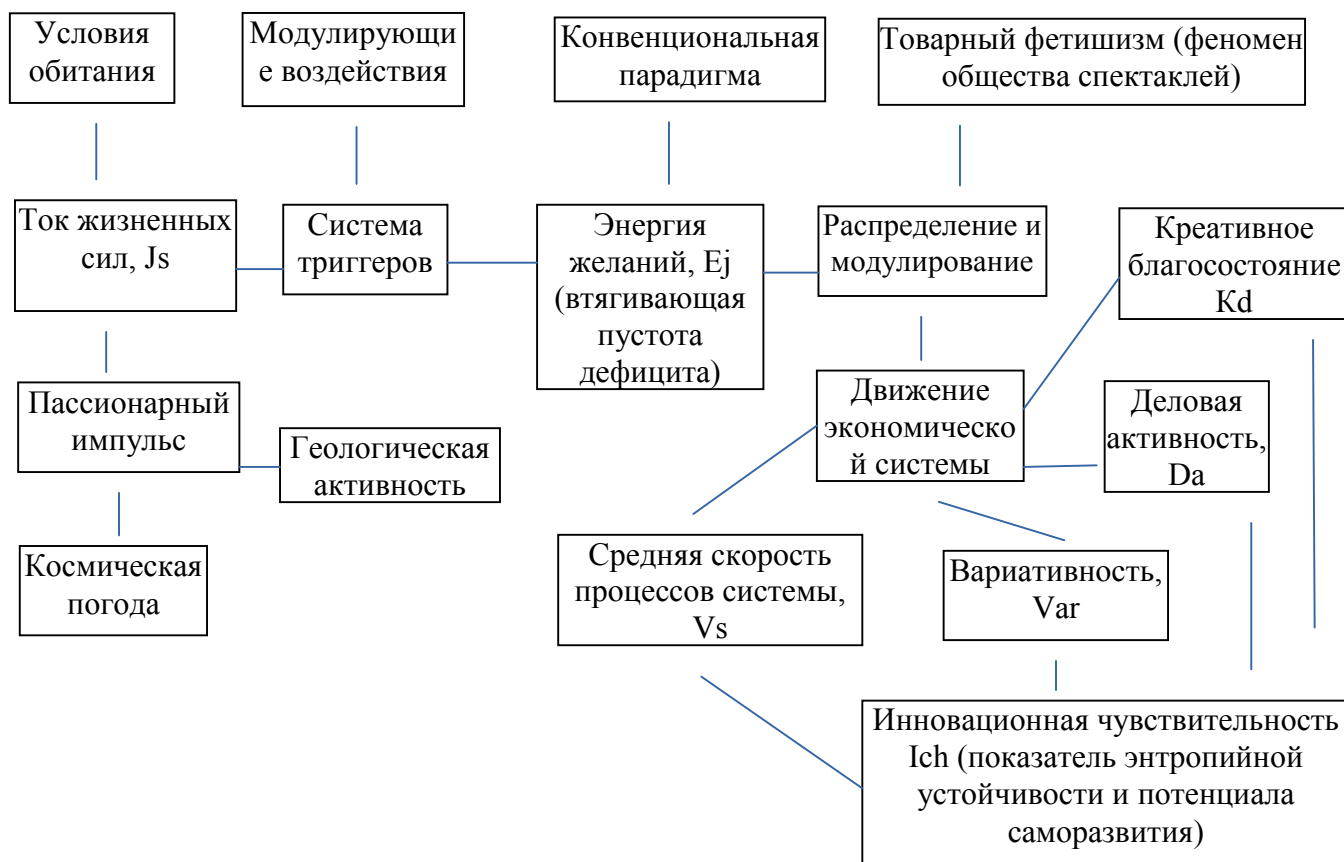

Рис. 1 Определение экономики с позиции общей теории систем и нечеткой логики

Экономическая динамика также может быть наглядно представлена в виде планетарной модели, т.е. образ сложнокombинированного движения с разным временным лагом и изменяющейся периодичностью. Различные части-структуры экономической системы изменяются в различных временных масштабах, что порождает многоуровневую экономическую цикличность. Поэтому особое значение имеет выбор медленно релаксирующего параметра, характеризующего энтропийную устойчивость экономики и отслеживание его поведение вблизи критических мод.

По этой причине важнейшим условием повышения энтропийной устойчивости экономической системы является изменение граничных условий системы, позволяющих создать условия для повышения показателя креативного благосостояния. К таким граничным условиям прежде всего относится выравнивание соотношения профанного и сакрального путем создания соответствующей проводящей среды. А именно структур университетского знания, изменяющих систему по принципу управляемого хаоса моделью "от центра к периферии", что соответствует принципам гетерогенного регулирования экономической системы. Т.е. модулирование качества желаний через изменение соотношения сакрального и профанного в идее университета и, тем самым создавая институциональный фактор культуры. А, с другой стороны, повышая инновационную чувствительность экономической системы через раскрытие-инициацию потребностей в высшем творчестве. Тем самым повышая показатель креативного благосостояния.

Определение экономики с позиции общей теории систем позволяет:

1. Выделить параметры энтропийной устойчивости экономической системы;
2. Создать основу для моделирования разноуровневых экономических динамик;
3. Представить так называемую "планетарную" модели экономики или модель вложенных циклов динамик воспроизводства в контексте неравновесного анализа;
4. Обосновать формы стимулирования энтропийной устойчивости экономической системы, основываясь на модели "от центра к периферии" в контексте диалектики сакрального и профанного;

5. Расширить представление о показателе креативного благосостояния общества;

6. Университетское знание характеризуется соборной полнотой и эвристической глубиной, что создает мост между профанным и сакральным, био и ноо сферой, создавая граничные условия для повышения энтропийной устойчивости системы.

7. Граничные условия системы касаются триггерных точек и модулирующих воздействий. Изменение граничных условий в триггерных точках и модулирующих воздействиях позволяет повысить вероятность разворачивания сценариев энтропийно-устойчивой экономики.

Список использованных источников:

Тэрано Т, Асаи К., Сугэно М. Прикладные нечеткие системы. - М.: Мир, 1993. - 368 с.

Вышеславцев Б. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. – М.: Соцэкгиз, 1962. – 684 с.

Шумпетер Й. Теория экономического развития: (исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры). – М.: Прогресс, 1982. – 455 с.

Кенэ Ф. Избранные экономические произведения. – М.: Соцэкгиз, 1960. – 551 с.

Ильенков Э.В. Диалектика абстрактного и конкретного в научно-теоретическом мышлении. М.: Институт философии АН СССР, 1960

Миль Дж.С. Основы политической экономиию — М., 1980. - Т.3. - 446 с.

Кларк Дж.Б. Распределение богатства. - М., 2000. - 367 с.

Леонтьев В.В. Экономические эссе. Теории, исследования, факты и политика. - М., 1990

Веблен Торстен. Теория праздного класса: экономическое исследование институций. - Перевод с английского. Вступительная статья кандидата экономических наук С.Г. Сорокиной. Общая редакция доктора экономических наук В.В. Мотылева. - М., 1984

Анохин П.К. Узловые вопросы теории функциональных систем. - М.: Наука, 1980

Романовский А.В. Шокин Я.В. Нейроэкономика и ее интеграция в экономическую науку// Экономические науки 9(70) Экономическая теория 2010

Мельник Л. Г. Состоявшаяся утопия, или Машина времени Н. Н. Неплюева: Экономические эссе. — Сумы: ИТД «Университетская книга», 2004. — 56 с.

Булгаков С. Н. Философия хозяйства / Отв. Ред. О. Платонов. — М.: Институт русской цивилизации, 2009. — 464 с.

Ньюмен, Дж. Г. Идея Университета. Дж. Г. Ньюмен; пер. с англ. С. Б. Бенедиктова ; под общ. ред. М. А. Гусаковского. - Минск : БГУ, 2006. - 208 с. : ил. - (Universitas).

Ясперс, Карл. Идея университета. Карл Ясперс ; пер. с нем. Т. В. Тягуновой; ред. перевода О. Н. Шпарага ; под общ. ред. М. А. Гусаковского. – Минск : БГУ, 2006. – 159 с. : ил. – (Universitas).

Погребняк А.А. Желание как перводвижитель экономики //Философия желания. /Посвящается Е.К. Краснухиной. Сборник статей. Под ред. И.В. Кузина Санкт-Петербург: Издательство СпбГУ, 2005. С. 42-47.

Корнейчук Б.В. Человеческий капитал во временном измерении. – СПб.: Изд-во СПбГПУ, 2003. – 92 с.

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ РЕСПУБЛИКИ АЗЕРБАЙДЖАН

Нифталиева Айшан Ильхам кызы

студентка, Днепровский национальный университет им. Олеся Гончара

В настоящее время представляется актуальным изучение опыта экономического развития Республики Азербайджан. По результатам января-мая 2017 года валовый внутренний продукт (ВВП) страны составил 25,339 миллиарда манатов, что на 0,9% ниже, чем за аналогичный период прошлого года, говорится в информации Государственного комитета по статистике Республики Азербайджан [3].

Тем самым, темпы падения национальной экономики, которые по результатам четырех месяцев достигали 1,2%, замедлились.

Причиной этого стало снижение объемов нефтедобычи и производства продукции в перерабатывающей сфере на 6,5%. Между тем, за отчетный период в нефтяном секторе прослеживается рост производства на 2,3%.

В целом, в структуре ВВП на долю промышленности пришлось 44,1%, на сферу торговли и ремонта автотранспортных средств – 10,9%, строительство – 8,3%, транспорт и складское хозяйство — 7,3%, сельское хозяйство, рыболовство и лесное хозяйство – 3,3%, на бытовые услуги и на услуги по размещению туристов — 2,7%, в сфере информации и связи произведено 1,8% продукции, в других отраслях – 14,5%, и еще 7,1% пришлось на налоги. Показатель ВВП на душу населения по итогам четырех месяцев года составил 2 075 манатов [4].

Важнейшее место в хозяйстве Азербайджана занимают нефте- и газодобывающая, нефтеперерабатывающая, химическая (минеральные удобрения, синтетический каучук, автомобильные шины и др.), машиностроительная, горнорудная промышленность (добыча железной руды и алунита) и цветная металлургия, разнообразные отрасли пищевой (консервная, чайная, табачная, винодельческая) и лёгкой (хлопкоочистительная, хлопчатобумажная, шёлковая, шерстяная, ковроткацкая) промышленности.

Сегодня важнейшим элементом азербайджанской модели социально-экономического развития все еще остается нефтяная сфера. Азербайджан экспортирует нефть в 22 страны мира, и соответственно немалая часть доходов в бюджет поступает именно за счет данной сферы. Но правительство активно пытается развить нефтяной сектор экономики. Новая экономическая модель в будущем будет интегрирована в глобальную ценностную цепочку, что приведет к увеличению конкурентоспособности экономики Азербайджана.

С 2016 года произошли две девальвации, упала цена на нефть, в платежном балансе образовался дефицит, снизились доходы бюджета. Это объективные процессы. Однако существующая экономическая модель превратила Азербайджан в полностью новую страну, позволила создать современную инфраструктуру. Но в новых экономических условиях эта модель перестала обеспечивать необходимый импульс. По этой причине был начат поиск новых экономических моделей, созданы новые структуры.

Если исключить иностранные частные компании, то 70-80% экономики принадлежит государству. Такая пропорция, естественно, не может называться либеральной. Поэтому пока нефтяной сектор экономики Азербайджана развивается крайне слабо. Несмотря на то, что в Азербайджане принято множество хороших законов, они не адаптированы под существующую систему управления экономики [1].

Из мирового опыта формирования экономических моделей Азербайджан будет заимствовать отдельные принципиальные реформы, связанные с либерализацией экономики. В первую очередь, в законодательную базу для формирования новой модели будут закладываться более либеральные экономические методы.

Эффективная модель экономики Азербайджана будет заметна через 15-20 лет, и то при условии дальнейшей либерализации экономики. Для этого должны быть приняты такие программы, которые будут ориентированы на нано-, робототехнику и иные передовые технологии. Одним словом, более наукоемкие отрасли [2]. Но для этого в Азербайджане должны быть созданы достаточно льготные условия для привлечения иностранных инвестиций с их технологиями. Кроме того, необходимо будет провести радикальные институциональные реформы,

начиная от сферы управления и заканчивая диверсификацией экономики в сторону увеличения доли частного сектора.

Список используемых источников:

1. Алекперова Д. Модель экономики Азербайджана: взгляд в будущее // Business Time.- № 23.- 2017.
2. Волович А. Украина - Азербайджан: состояние и перспективы сотрудничества в энергетической сфере//Борисфен.- № 4.- 2016.
3. Экономика Азербайджана понемногу восстанавливается [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.sputnik.az/economy/20170619/410769924/jekonomika-azerbajdzhana-vvp-dinamika-rost.html>
4. Государственный комитет статистики Республики Азербайджан.- [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.stat.gov.az/?lang=en>

Научный руководитель: Стеблянко Ирина Олеговна, доктор экономических наук, доцент, зав. каф. экономики и управления национальным хозяйством Днепропетровского национального университета им. Олеся Гончара

POLITICS AND ECONOMY AS THE SENSORES OF MANAGEMENT OF DEVELOPMENT OF THE STATE

Mykola Makhnenko

master, Kyiv, Ukraine

The first concept in all textbooks and scientific works at the study of the object "Economy" for any beginner which is studying and investigating this object and is meets it at once as determination, what is "economy". Adhering to this logic, we will be determined, that an economy is the form of state policy. The known scientists the economists are the supporters of such point of view. At the further study of the extended concept and of properties of the «economy» the researcheres and economists come near explanation of origin of the first signs of economy, as is such in of economic activity of man.

Is presenting in more detail, by way of example, an explanation of excellence with the right application of economic laws in a developed society and at people in of comparing with the backward society under of not properly and poster of the application of economic laws, that characterizes a necessity for continuation of study of economic theories.

Americans K. Rogoff, K. Reinhart and Italians A. Alesina, S. Ardaneu economists they had said their point of view on the issue of interaction and influence economics and politics. The famous German philosopher and economist Frederick List which by saw for a new economic policy of a sovereign state. M.Ziber, S. Padalinski, E. Slutsky they had A significant impact on the economic thought in Ukraine. Thinking about the assertion that economics influences politics, and it politics is been an expression of the economy, which has been used of as the formation approach, and what it not had allowed by to fully disclose their complex interaction.

The meaning of the theses is concluded in the next - in brief form of to consider the application of economic laws in the economic life of the state, and which appear of at harmony with the laws of politics and as a result of this use of are transferring the people in to of sphere of free business and the construction of the capitalist state.

Harmony of political and of economic interaction of laws and jointly with the citizens of democratic self-government of country as are sensors of management of socio-economic development of the state, allows to create comfortable conditions for conducting economic policies.

For the last centuries of old history of economic activity of the man and separate states and peoples, have been popularised many economic theories and economic laws for perfection of development of a socio-economic level of a population.

The economic theories forgotten by a history and обойденные by attention of the economists propagandizing realization of the laws according to the requirements of the appropriate period of time, become topical and acceptable at modern conditions of development of state economy and they give the bases for construction of new economic politics.

Sometimes to the theoretical designs of economists of the past centuries, of give a new impetus and a new life. Already consigned to oblivion the theories that caused controversy among his contemporaries and a discussion at the international level, is considered again. Supporters of it pushing for the priority position of their ideas based on scientific views of economic theories and laws related to the accepted by the laws norms of those time, were subjected to the collapse of the others ideas of the economic policy,

The practice of applying economic theories and laws, for the successful conduct of business of the state, generates the following notion the political economy. Namely it forms the basis for the economic structure and improving of the application of the laws of the national economy of the state

Interaction of policy and the national policy of the state shows that they in of the intimate at the formes interact with each other and have a direct impact on each other. The dependence of the economy and politics affect the state and national security. If the policy by with it by the aspiration to management by the state is complementing the economy, with its desire to strengthen the order and conduct of the management of economic policy, then is appearing is unity in direction in increase of the socio-economic standard of living.

In the further the national economy forms the economic structure of the state and is establishing a stable domestic and external economic policy of the state. The state has always played an important role in development of the economics. Political and economic spheres of society are inextricably linked and represent the interaction of the state, society and the person, however, in the

critical periods of development of the state economy reform processes entail significant changes in the political sphere.

Since 1991, the Poland's economy made powerful jerk and has received a great strides, and of in all just in a few years the Poland has reached of the level of economy comparable to with the economy of such powerful countries like Germany or France. To this have promoted is several factors, in particular, by of thought out policy development at various economic sectors, and feasible for business and of individuals taxes, and as well for the gradual implementation of strategic plans in each sector. All this together has given surprising results. Poland's GDP keeps a positive trend for the past 23 years.[Fig. 1.The diagram].

Such high social indicators, available at the State is now at the many ways is the merit of the local authorities. Since there is currently effective protection of all human rights. The state is controlling all of the import, export, and of the refund from the tax from added value and all the taxes. All this, naturally, creates favorable conditions for economic development in the different sectors and an increase of welfare of the people.

Policy purpose is not only in this to be an instrument for the implementation of various of social and of class of interests, but also perform the function of regulating and establishing the order of social processes and relationships, of the conditions for social and material of the production, and collaborative the labour.

Economy a historically specific set of socio-productive relations, implemented in strategic correct application of economic laws in the interests of national state policy.

By been defined element of state governance by with of the side of the laws of economics are appear the optimal relations of ownership on the means of the production and from their dependent status and attitudes of people in the process, profit-oriented growth and economic development.

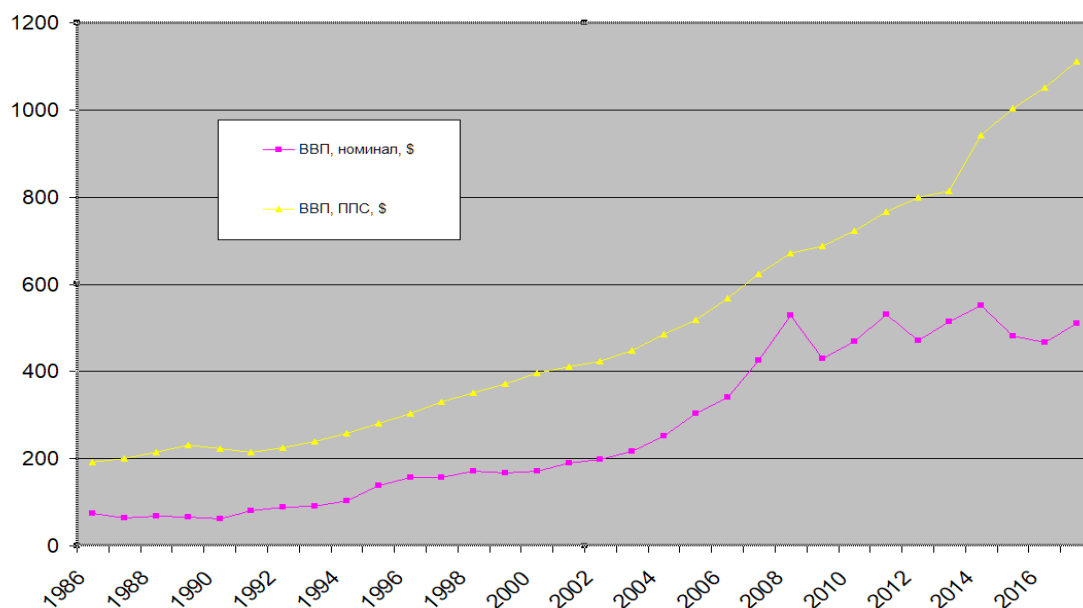

Fig.1. The diagram GDP of Poland 1986-2017. (poland1.top).*

*GDP (PBP) on soul of the population. GDP (the total internal product) on soul of the population at par buying powers (PBP) is the characteristic determining a level of economic development, and also growth of economy.

References:

1. Storchak U.G. Political economy. Colomiya: " Intelligence - is new ", 2016.- 375 p.
2. Arutyunov V.H., Mishin V.M., Svincicky V.M. Methodology of socio economic knowledge. The textbook. - K.: KNEU, 2005. - 353 p.
3. Tretiak V.P. Upravlinnia rozvytkom sotsialnoi infrastruktury Ukrainy v umovakh hlobalizatsii: monohrafiia / V. P. Tretiak. Kh.: KhNU im. V. N. Karazina, 2014. - 317 s.
4. Suprun N.A., Bondarchuk T.L. Formation of conceptual bases of the theory of economic development in a context the patronage онист ско - фрिटредерской of polemic XIX - beginning XX an item (с. 305 - 311). PROBLEMS of economy №4-2013
5. Colesnichenko I.M. The theory эффективности of the state: an institution ональный aspect (с. 229 - 234). PROBLEMS of economy №1-2016
6. Ahremenko A.S. The political analysis and forecasting. 2006
7. Shuyfa Han. Development of liberalism in modern China. 2002
8. Alesina A., Javaccy F. Liberalism is left idea. 2012
9. <http://poland1.top/zhizn-v-polshe/polsha-socialno-ekonomicheskaya-xarakteristika.html>

THE IMPACT OF INNOVATIVE EDUCATION TO COUNTRY ECONOMIC DEVELOPMENT

Tetiana Kyrychenko

senior teacher, Foreign Languages Department, Sumy National Agrarian University

The social well-being and constant development of the country is closely connected with the growth of knowledge - intensive industries. Nowadays we can see that many jobs require a highly qualified and motivated specialist. Education is always considered to be one of the main investment into human capital – the factor of production. There exists a view that the bigger investment you make into your education, the bigger returns you get – the better and well paid job you have. [1] The importance of knowledge and the learning has been recognized since the beginning of time. Plato wrote: “If a man neglects education, he walks lame to the end of his life.” But it was really the Nobel winning economists who put the argument of education as investment. T.W Schultz argued that investment in education explains growth and Gary Becker gave us the Human Capital Theory [3]. The scientists highlight the three main theories about how education influences economic performance: 1. The basic human capital approach is that education improves the overall skills and abilities of the workforce, leading to greater productivity and improved ability to use existing technology, and thus contributing to economic growth. 2. The innovation approach links education to improving the capacity of the economy to develop of new ideas and technologies. 3. An extension of this is the knowledge transfer approach, which sees education as a means of spreading the knowledge needed to apply new ideas and make use of the new technologies [2].

Higher education is a key element of developing innovation. The educational innovations and their implementations define the future of the education as the social institute. The quality of education is the basis for society democracy and state mechanism improvement. Thus, Ukraine is to take into account the principles and the requirements of the global economy, the achievements in information and communication technologies and intellectual capacity. [4]

Human being development is the main function of the education. He has to be offered the best facilities and opportunities for his personal skills development and ability to be well adapted to the conditions of social economic and scientific progress. Innovative development is the interaction of science and society. Every person wants to reach the highest goals in his education and future jobs. He accumulates knowledge and experience and implement them in practice for the benefit of the country economic progress. The pattern of the social and economic development influences the constant growth requirements for education. The country maintain its development through the innovative education.

Literature:

1. Daiva Dumciuvienė The Impact Of Education Policy To Country Economic Development//A University of Technology, Laisves.al 55, Kaunas LT-4439, WCES 2014, Lithuania
2. David Earle. 2010 Association for Tertiary Education Management Conference Earle, David Series: Tertiary education occasional paper (New Zealand. Ministry of Education); no. 2010/08 Wellington, New Zealand: MOE, 2010
3. Psacharopoulos, George; Patrinos, Harry Anthony. 2018. Returns to investment in education : a decennial review of the global literature (English). Policy Research working paper; no. WPS 8402. Washington, D.C. : World Bank Group.
<http://documents.worldbank.org/curated/en/442521523465644318/Returns-to-investment-in-education-a-decennial-review-of-the-global-literature>
4. Лавриненко Л.М. Освіта як чинник соціально-економічного розвитку держави Формування ефективної моделі розвитку підприємства в умовах ринкової економіки: тези V Міжнародної науково-практ. Конференції (2-3 листопада 2017 р. Житомир), с.143- 152

**МІЖНАРОДНІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ІНТЕРНЕТ-
КОНФЕРЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ**

Світ економічної науки

Випуск 3

*Збірник тез доповідей
міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції*

27 квітня 2018 р.

www.economy-confer.com.ua

Підписано до друку 03.05.2018
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублюванні.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 80 прим.

Громадська організація «Наукова спільнота»
46027, Україна, м. Тернопіль, вул. Загребельна, 23
Ідентифікаційний код 41522543
тел. 0979074970
E-mail: rusenkos@ukr.net

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99, 063 300 86 72
E-mail: tooums@ukr.net